

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

DIVÁCKÉ NÁSILÍ A JEHO PREVENCE

Autor práce: Bohdan Majzel, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Milan Šumbera

Katedra: Právních oborů a bezpečnostních studií

2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Milanovi Šumberovi, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce, zaměstnankyním archivu Městského soudu v Praze a Oblastního státního archivu Blovice, předsedovi Obvodního soudu pro Prahu 2 Mgr. Alešovi Sabolovi, místopředsedkyni Krajského soudu v Praze JUDr. Lence Škubalové a řediteli SK Slavia Praha Mgr. Jiřímu Třepešovi za pomoc a trpělivost.

ABSTRAKT

MAJZEL, B. *Divácké násilí a jeho prevence : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2016. 75 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Milan Šumbera.

Klíčová slova: divácké násilí, chuligánství, výtržnosti, fotbalový stadion, policie.

Bakalářská práce se zabývá výskytem diváckého násilí, jako veřejným celospolečenským i politickým problémem, ohrožujícím dosud v Česku převážně veřejný pořádek, v menší intenzitě zdraví a v krajních případech i životy osob. Těžištěm práce je zmapování a analýza preventivní i represivní činnosti složek Policie ČR při fotbalových utkáních nejvyšší české soutěže a návaznost na legislativní i interní dokumenty zúčastněných stran. K tomuto účelu bude využitý popis dění na stadionu SK Slavia Praha. Bude využita metoda rešerše odborné literatury na téma sport, sociální psychologie, a analýza primárních i sekundárních zdrojů informací. Dále bude provedeno terénní šetření a zúčastněné pozorování, doplněné polostrukturovaným rozhovorem. Závěr bude obsahovat shrnutí všeho zjištěného, včetně autorových vlastních navrhovaných řešení ke zlepšení stavu věcí.

ABSTRACT

MAJZEL, B. *Spectator Violence and it's prevetion* : Bachelor thesis. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2016. 75 p. Supervisor : JUDr. Milan Šumbera.

Key words: Spectator Violence, hooligans, brawl, (soccer) football stadium, police.

This Bachelor thesis deals with occurrence of fan violence as societal public and political problem, which still endangers mainly public order in the Czech republic, in a smaller intensity health even the life of people in extreme cases. The focus of this work is to map, analyze preventive and repressive activities of units of Police of the Czech Republic during football matches of top czech league and relation to legislative documents and internal documents of stakeholders. For this purpose will be used description of events at stadium Sk Slavia Praha. It also will use method of professional literature search on the topic of sport, social psychology and analysis of primary and secondary sources of information. It also will be performed a field research and observation, supplemented by semi-structured interview. The conclusion will will contain a summary of all detected including the author's own proposed solutions to improve state of things.

Obsah

ÚVOD	8
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	10
2 ŽIVOT V HLEDIŠTI	12
2.1 Definice a příčiny násilí mezi diváky.....	12
2.2 Základní kategorie návštěvníků.....	17
2.3 Členění míst.....	19
2.4 Základní typologie fotbalového chuligánství	19
2.5 Prorůstání krajně pravicového extremismu.....	22
2.5.1 Totenkopf	23
2.5.2 Orlík a ti druzí	23
2.6 Monitoring extremismu.....	25
2.6.1 Situace na Slávii.....	27
2.6.2 Rozhovor s členem uskupení Tribuna Sever, zvolená přezdívka Netopýr.....	28
3 VÝVOJ DIVÁCKÉHO NÁSILÍ V ČESKU A POLITIKA STÁTU V TÉTO OBLASTI	31
3.1 Zkáza rychlíku Hron.....	32
3.1.1 Plzeň, Gottwaldovo nádraží, srpen 1988.....	36
3.1.2 Smrt nadrotmistra K.....	38
3.2 Politika státu v rámci prevence diváckého násilí a návaznost na mezinárodní aktivity	40
3.2.1 Spolupráce Policie ČR a fotbalové asociace	42
3.2.2 Činnost pořadatelské služby.....	46
3.2.3 Manuál pro fotbalové kluby, analýza obsahu	47
3.2.4 Zákazy vstupů	49
4 SK SLAVIA PRAHA	52
4.1 Analýza aktivních a pasivních prvků bezpečnosti diváka.....	52
4.1.1 Přilehlé okolí a hledisko technické obslužnosti	52

4.1.2	Kontrola vstupujících	53
4.1.3	Situace uvnitř stadionu	54
4.1.4	Kotel domácích	55
4.1.5	Kotel hostů	55
4.2	Shrnutí a vyhodnocení	57
5	BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ A KONKRÉTNÍ SLOŽKY, KTERÉ SE NA NĚM PODÍLÍ	59
5.1	Formální činnosti	59
5.2	Útvary Policie ČR podílející se na opatřeních	60
5.2.1	Speciální pořádková jednotka, materiální a technické zabezpečení	61
5.2.2	Oddělení služební hipologie	64
5.2.3	Služba kriminální policie a vyšetřování	65
	ZÁVĚR.....	68
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	70
	SEZNAM ZKRATEK.....	75

ÚVOD

Divácké násilí na fotbalových stadionech je v současnosti aktuálním a diskutovaným společensko-politickým problémem. Otázka zabezpečení většinových návštěvníků před rizikem napadení nebo způsobením hmotných škod v důsledku vandalského řádění, je prvořadným úkolem bezpečnostních orgánů ČR, ve spolupráci s odpovědnými orgány Fotbalové asociace ČR, funkcionáři ligových klubů a dalšími složkami územně samosprávných celků. Spokojenost návštěvníků v hledištích stadionů je, mimo zážitku z kvalitní hry, logicky odvislá od zajištění jejich bezpečnosti, neboť jen tak se podaří do ochozů přilákat větší množství příznivců, v ideálním případě včetně jejich rodinných příslušníků. V současné době jsou v Česku, co do počtu diváků, naplněny pouze zápasy tradičních rivalských klubů. Návštěvnost jiných utkání je spíše nepříznivá, ačkoliv soudě podle počtu reklamních tabulí, umístěných podél hřišť, není o sponzorské aktivity nouze.

Historie fotbalového násilí v osmdesátých letech minulého století jasně ukázala podcenění tohoto nebezpečí ze strany tehdejších bezpečnostních složek a nutnost koncepčního řešení a trvalého zajištění ochrany diváků a majetku. Tohoto se společnost dočkala ale až počátkem devadesátých let, kdy byla navázána úzká spolupráce mezi policií a fotbalovými svazy. Jak ale bylo v průběhu koncipování této práce zjištěno, k okamžité reakci na násilí nepostačila ani chuligánská demolice rychlíkových vagonů v roce 1985. Otálení namísto přijetí adekvátních opatření zapříčinilo i úmrtí náhodně chodkyně v Plzni v roce 1988, nebo násilnou smrt nevinného člověka, a to opět při vlakovém přesunu výtržníků v roce 1994.

V souvislosti se zahraničními tragickými událostmi z konce minulého století (Brusel 1985 a Hillsborough 1989) vyvstal všeobecný požadavek na technické zabezpečení stadionů a zamezení ztrát na životech v důsledku pochybení organizátorů. V tuzemsku se modernizace jako první ujala v devadesátých letech AC Sparta Praha rozsáhlou rekonstrukcí svého hlavního stadionu. V průběhu dalších let zmizely i na ostatních prvoligových stadionech plochy určené ke stání a sektory rizikových návštěvníků byly odděleny. Po roce 1990 došlo k průniku extrémně politických názorů do stadionových kotlů, což přinutilo bezpečnostní orgány k vytváření specializovaných pracovišť i ke spolupráci se zahraničními, obdobně specializovanými útvary. Situace na ochozech se začala v tomto ohledu zlepšovat, ale formy kriminálního chování chuligánů

se přesouvají na jiná místa. Eliminace všeho, co je s tímto spojeno, tak nadále do budoucna zůstává výzvou pro všechny zainteresované složky státu.

V následujících kapitolách bude souběžně s metodologií tvorby této bakalářské práce umožněn i pohled do zákulisí příprav a provádění bezpečnostních opatření, na kterých se autor, jakožto příslušník Policie ČR, sám podílí.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Cílem bakalářské práce je zmapovat negativní dění souvisejícího s fenoménem diváckého násilí, které je doprovodným prvkem některých utkání vrcholového fotbalu. Záměrem práce naopak není popsat úplně všechny okolnosti a historické souvislosti diváckého násilí, neboť popis historie, současnosti fotbalu a negativních průvodních jevů, které jsou s ním spjaty, dalece přesahují její doporučený obsahový rámec.

Základem teoretické části práce bude nastudování základních literárních pramenů vztahujících se k dané problematice a stanovení základního východiska a příčin násilí spojeného se sportem. Jako další bude definován pojem agresivita, její biologické i sociokulturní příčiny a její výskyt v oblasti sportovního diváctví. Následovat bude popis vývoje diváckého násilí v Česku. Primárním zdrojem informací bude rešerše odborné literatury dotýkající se tématu.

V praktické části bude proveden rozbor konkrétních, v současné době využívaných technických prostředků Policie ČR, při prevenci i odstraňování následků chuligánství. Dále bude proveden popis a rozbor současného stavu bezpečnostních opatření, a zda tato jsou schopna s využitím výše uvedených prostředků efektivně předejít protiprávnímu jednání návštěvníků stadionů, případně při rozhoření incidentu eliminovat jeho škodlivé následky. Bude provedena obsahová analýza dokumentů o spolupráci Policie ČR a Fotbalové asociace ČR, včetně dodatku, dále Manuálu pro fotbalové kluby, vydaného Ministerstvem vnitra ČR a zkoumání toho, zda doporučení jsou vybraným klubem SK Slavia Praha naplňována. Dalším cílem výzkumu bude zjištění účinnosti prvků pasivní a aktivní ochrany diváka, technického zabezpečení stadionu uvedeného klubu, analýza stavu výše uvedených prvků ve vztahu k bezpečnosti a pojmenování jejich silných i slabých stránek. V případě detekovaného rozdílu mezi stávajícím stavem a stavem žádoucím, případně zjištění rizik, ohrožení nebo nevyhovujícího stavu, budou navržena konkrétní řešení ke zlepšení stavu věci. V rámci sledování vývoje sociálně patologického chování fotbalových příznivců na našem území bude provedena komparace ochrany před kriminálním jednáním chuligánů z období před a krátce po listopadu roku 1989 s moderními metodami bezpečnostních opatření. K tomuto budou předloženy rekonstruované skutkové děje tří nejzávažnějších případů československé fotbalové historie, při nichž došlo k úmrtí osob a rozsáhlé majetkové škodě. Informace o těchto případech budou primárně zjištěny náhledem do konkrétních pravomocně uzavřených trestních spisů, jakož i dalších meritorních rozhodnutí a dobových situačních

zpráv. Dalšími primárními zdroji dat pak budou terénní šetření, zúčastněné pozorování a polostrukturovaný rozhovor. Sekundárními prameny budou příslušné interní akty řízení Policie ČR, periodika a internetové zdroje.

Studium spisů týkajících se věcí pravomocně soudně rozhodnutých bylo provedeno v souladu s § 189, instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 505/2001, a to po předchozím souhlasu Policie ČR. Meritorní rozhodnutí dalších justičních orgánů a archiválie bezpečnostních sborů byly v anonymizované podobě shromážděny v souladu s § 2 a § 13 zákona č. 106/1999 Sb.¹ Povinnou anonymizaci obstará uvedení pouze křestního jména, počátečního písmene příjmení a věková kategorizace jednotlivců. Velmi neobvyklá křestní jména tří obžalovaných, procházející spisovými materiály, budou z důvodu vyloučení případné nežádoucí identifikace změněna. Uvádění pouhých počátečních písmen jmen a příjmení by vzhledem k počtu aktérů znepřehlednilo deskriptivní a přesné předložení dějů. V pořadí třetí číselný znak všech spisových značek a čísel jednacích studovaných dokumentů, bude po dohodě s předsedy jednotlivých soudů a státních zastupitelstev zaměněn písmenem X. Čísla jednacích odtajněných archiválií z Archivu bezpečnostních složek budou uvedena v plném rozsahu. Informace čerpané z interních aktů řízení Policie ČR budou předloženy ve formě vylučující porušení § 115, zákona o policii.² Některé údaje k technickému vybavení policejních sil a prostředků uvedené v kapitole 6 nebudou po domluvě s vedoucími dotčených útvarů konkretizována, ačkoliv údaje k nim je možno zjistit na expozicích policejní techniky a výbavy např. na Dnech s Policií ČR.

---

¹ ČESKO. Zákon č. 106/1999 ze dne 11. května 1999 o svobodném přístupu k informacím ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 39, s. 2578, s. 2580.

² ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 4112-4113.

2 ŽIVOT V HLEDIŠTI

V následující kapitole budou na základě studia odborné literatury definovány některé příčiny agrese diváků i její projevy na hřišti. Zmíněno bude též orientační rozdělení návštěvníků stadionů a všeobecná typologizace fotbalového chuligánství. V kazuistice bude popsán následek předem domluvené bitky. V poslední části budou stručně uvedeny okolnosti průniku extremistických skupin na stadiony, včetně jejich historických souvislostí s výskytem prvotních registrovaných projevů krajně pravicového extremismu z doby před rokem 1989.

2.1 Definice a příčiny násilí mezi diváky

Ačkoliv všeobecně uznávaná definice agresivity neexistuje, lze agresivitu a násilí chápat jako manifestní, pozorovatelné chování, vedené úmyslem poškodit jiný organizmus (zvíře či člověka) nebo předmět neživý. Velmi stručná charakteristika hovoří o tendencích k útočnému a násilnému jednání vůči druhé osobě či okolí s destruktivním zaměřením. Z hlediska jeho společenské nebezpečnosti je důležité rozlišovat různé druhy tohoto jednání a nahlížet na něj z několika pohledů, např. z medicínského, psychologického nebo sociologického. Pro oblast danou tématem této práce je možno uvést agresivitu ideologickou. K této formě patří mimo řádění fotbalových fanoušků i například etnické čistky spojené s vražděním. Určujícím faktorem tohoto typu chování je motivace ovlivněná spíše společensky negativním uspokojováním potřeb bezpečí a jistoty, nebo potřeb alternativní nežádoucí seberealizace.³

„Moderní sport se svými pravidly řízenými aktivitami se stává mnohem formálnější a zakazuje tak ty nejviditelnější formy násilí. Proces komercializace a profesionalizace sportu na globální úrovni však přináší nové formy instrumentálního násilí, zaměřeného na pobavení diváků. Dnešní mediální sport je totiž orientován spíše na napětí, než na úlevné zklidnění. Hrubé násilí při sportu je schopno přitáhnout pozornost diváků, a to i opakovanými záběry. Zvláště brutální hráči jsou pak pod terčem kritiky právě těch médií, která je fakticky šíří. Násilí umocňuje dramatičnost diváckého zážitku a tím i komerční přínos sportovců, klubů a sponzorů. Jedna z nejvíce kontaktních her, lední hokej, je magnetem pro diváka zejména přítomností agresivní konfrontace mezi hráči. Na příkladu ledního hokeje lze ilustrovat schéma, podle kterého to, co je v běžném

---

³ FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie, analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Praha, 2009, s. 46-49.

životě považováno za nepřijatelné a trestné, může být na půdě sportu považováno za tolerované, nebo dokonce za normální. Diváky vyhledávanou agresivní konfrontaci lze rozdělit na symbolické násilí, které představuje pro diváka jeho instinktivně přenesenou rituální agresi, a věcné násilí, které se objevuje v důsledku nezvládnutí nebo porušení herních pravidel“.⁴

Zabývá-li se tato bakalářská práce tématem násilí mezi diváky, je jejím prvořadým úkolem hledání odpovědi na otázku, co je příčinou agrese obecně a zda její příčinou může být pasivní konzumace sportovních výkonů, případně zda agrese v hledišti i mimo ně, je pouze důsledkem momentální situace, která dává vyniknout vrozenému lidskému pudovému, dobyvatelsko-trofejnímu jednání. A pokud to tak není - jedná se o záležitost pouze sociologické množiny sociálně deviantních jedinců, kterým pouhá momentální přítomnost vyššího počtu lidí, ať už na stadionu nebo na ulici, dává možnost k uvolnění agrese? Proč je divácká agrese podmíněna skupinovostí a zřídka kdy je pouhé přihlížení sportu osamoceným jedincem příležitostí i katalyzátorem jeho agrese? Anebo, existuje paralela mezi tvrdostí kolektivního sportu s intenzitou vzrušení a vyvolaného násilí u jeho diváků? Pokud ano, tak proč superbowlův utkání amerického fotbalu, případně utkání kanadsko-americké hokejové národní ligy, jakožto synonyma sportovní drsnosti, neprovází popisovaná negativa fotbalových stadionů? Přesto, že vysvětlení těchto a dalších souvisejících otázek přesahuje z odborného hlediska rámec této práce, musí být k základnímu pochopení podstaty tohoto problému zmíněny jeho elementární, psychologicky vysvětlitelné příčiny. Divácké násilí je dnes cílem zkoumání psychologické disciplíny zvané sociální patologie stejně tak, jako drogová závislost, lichva, bulimie a další formy anomálního chování.

Hypotetickým východiskem popisovaného problému je předpoklad, že divácká agrese nesměřuje nikdy vůči přátelům, nebo dokonce rodinným příslušníkům. Divák tedy vždy hledá příčinu prohry, neúspěchu a zklamání v někom jiném. Na druhou stranu se ale společně sdílená radost z výhry na stadionu, na náměstích nebo hospodách může projevit impulzivně v následné pouliční oslavě. V případě divácké agrese můžeme z hlediska sociální patologie kombinovat příčiny dané biologickými dispozicemi a sociokulturními dispozicemi jedince. Biologické dispozice jsou vrozené a vzhledem k vyšší testosteronové hladině souvisí s vyšší mírou agrese převážně u mužů. Řada výzkumů dokázala, že vyšší hladina testosteronu v lidském těle souvisí s protispolečenským chováním, ale nesouvisí s dosažením úspěchu, čímž byla zároveň potvrzena teorie agrese

---

⁴ SEKOT, A. *Úvod do sociální patologie*, Brno, 2010, s. 87.

podle Sigmunda Freuda. Oproti tomu sociokulturní (nevrozené) dispozice k agresivitě souvisí zejména se sociálním učením. K získání a rozvíjení vzorců agresivního chování může dojít v rámci působení rodiny a dalších sociálních skupin, jako jsou například spoluvrstevnické party, sportovní kluby, armáda, apod. Významný je i vliv stavu společnosti a fungování celého jejího systému. Jedná se hlavně o vliv médií, vliv politický, nebo vlivy různých ideologií. Podle teorie sociokulturních dispozic se tedy lze agresivitu naučit pozorováním a nápodobou.⁵

Specifickým typem agresivního chování pozorovatelného u lidí je vandalizmus, který s tématem diváckého násilí úzce souvisí. Termín vandalizmus je odvozen od germánského kmene Vandalů, který se zapsal do historie lidstva mimořádně krutým zpusťšením Říma. Tento sociálně patologický a agresivní jev můžeme charakterizovat jako logicky nezdůvodnitelné poškozování, případně demolování veřejného i soukromého majetku nebo jiných věcných hodnot. Motivem může být mj. potřeba stát se členem party a boj o pozici uvnitř, demonstrace síly a odvahy před spoluvrstevníky, anebo se může jednat o snahu začlenit se k delikventní subkultuře, která je jedincem vnímána jako jeho útočiště.⁶

Ze shora uvedeného je patrné, že příčina agresivity je vždy v jednotlivém člověku, a v davu nemůžou být všichni stejně agresivní. Spíše než potlačovat již započatou agresivitu davu je z tohoto pohledu optimálnější vnímat a předem eliminovat předpokládanou agresivitu jedince. Každá skupina je složena z jedinců nestejných povahových vlastností a charakterů, a přítomnost každého dalšího rizikového jedince ve skupině zvyšuje nebezpečí společensky nepřipustného jednání. S tímto těsně koresponduje teorie nákazy, podle které se mohou myšlenky, nálady a zvyky v davu rychle stávat sdílenými a nekriticky přijímanými. Jeden rozrušený člověk totiž může, obrazně řečeno, nakazit další. Skupina má pak tendence inklinovat ke svému vůdci a jeho jednání podporovat. Naopak teorie sblížování zase pracuje s faktem, že čím je větší homogenita davu, tím těsnější je sblížení podobně smýšlejících lidí, což může vyústit ke snížení etických zábran a vzniku nežádoucích kolektivních akcí.⁷

„Při výzkumu příčin fotbalového chuligánství je třeba mít na vědomí přinejmenším dvě úrovně (které se navíc mohou překrývat), v jejichž rámci je možné výzkum provádět. První úroveň je psychologická, označovaná jako mikroúroveň, druhá

---

⁵ FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie, analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Praha, 2009, s. 50-52.

⁶ FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie, analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Praha, 2009, s. 55-56.

⁷ ČARNOGURSKÝ, T. *Divácké násilí v České republice: veřejně politický problém*. Praha, 2009, s. 22.

úroveň je sociologická a sociálně-psychologická, označovaná jako makroúroveň. Psychologické přístupy se soustřeďují především na osobnost a jedinečné sociální faktory, které na jedince působí. Fotbalové chuligánství dle psychologického přístupu je vysvětlováno agresivními sklony osobnosti, temperamentem atp. Jako představitel této úrovně bývá označován britský psychiatr John Harrington, podle kterého by se fotbalovému chuligánství dalo předcházet přísnou segregací patologických násilníků od bezproblémových fotbalových diváků⁸.

Nutno podotknout, že tato teorie se ukázala být ve svých závěrech nepřesná, protože i mezi výtržníky byli zjištěni lidé, které rozhodně nebylo možné považovat za sociálně nepřizpůsobivé nebo extrémně násilnické.⁹

I laická analýza několika výše uvedených verzí příčin chuligánství ukazuje, že teorií může být několik. Přikloníme-li se například k shora dotčené teorii nákazy davu, ke které se přiklání i Nakonečný¹⁰, který ji nazývá infekcí, tak jedním z konkrétních praktických nástrojů omezení zmíněné nákazy budiž například zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, jakožto druh trestu podle trestního zákoníku a zároveň nástroj prevence.¹¹

Chování davu ale není příznačné jen pro sportovní obecnost. Dotýká se i jiných shromáždění a obecně atmosféru uvnitř charakterizuje anonymita, nedostatek strachu z odpovědnosti, rozptýlení odpovědnosti v kolektivní vině. Vzrušení diváků, alkohol i agresivní chování samotných hráčů násobí možnost násilí v hledišti.¹²

Zajímavou teorii agrese týkající se sportu přináší Lorenz¹³, který zastává názor, že pudové agresivní jednání zvířat je stejné jako u člověka, počínaje rybami a konče organizovanými výpravami orangutanů do cizích území a ubíjení jejich opičích obyvatel. Na Lorenze se například odvolává Höschl¹⁴ v dotazu čtenáře časopisu *Reflex*:

---

⁸ MAREŠ, M., SUCHÁNEK, M., SMOLÍK, J. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Brno, 2004, s. 20.

⁹ MAREŠ, M., SUCHÁNEK, M., SMOLÍK, J. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Brno, 2004, s. 20.

¹⁰ NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. Praha, 2009, s. 115.

¹¹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, 2009, částka 11, s. 365.

¹² ČARNOGURSKÝ, T. *Divácké násilí v České republice: veřejně politický problém*. Praha, 2009, s. 23.

¹³ LORENZ, K. *Takzvané zlo*. Praha, 1992, s. 200 – 223.

¹⁴ HÖSCHL, C. Listy Cyrila Höschla. Fotbalem k vandalizmu. *Reflex*, 2014, č. 17, s. 68.

Vážený pane profesore,

proč právě fotbal přitahuje v největší míře jedince (neříkám fanoušky), kteří mají potřebu chovat se ve spojení s tímto sportem agresivně. Proč k fotbalu, ze všech sportů nejvíce, patří bitky a rvačky, trhání sedaček v hledišti, házení dělobuchů, demolování dopravních prostředků, prostě primitivní vybíjení agrese. Proč kolem tenisových utkání nemusí vartovat kordony těžkooděnců, proč závody v plavání nebo biatlonu není třeba zajišťovat policejními helikoptéry? Čtenář J. P.

Odpověď:

Konrad Lorenz ve svém paradigmatickém dile Takzvané zlo ukazuje, že sport je ritualizovaným násilím a hraje tedy ve vývoji lidstva nedocenitelnou úlohu při zneškodňování a kanalizaci vnitrodruhové agrese. To má dalekosáhlé pozitivní dopady jak na psychiku jednotlivců, tak na dějiny lidstva (a zřejmě nejen lidstva, započítáme-li i přemnohé zvířecí hry a dovádění). Lorenz říká, že přátelské utkání v kopané nám dnes uspokojivě vynahradí vypálení sousední vesnice. Dříve se muži vyzbrojili, posílili a vytáhli za humna, kde pobili nepřátele, znásilnili ženy, odvěkli děti a zapálili stodoly. Dnes totéž probíhá tak, že objednájí autokar a odjedou jako „hosté“ k „domácím“ na „přátelské“ utkání ve fotbale, kde za ně jedenáct obětavců sehrává ritualizovaný souboj podle předem daných omezujících pravidel, přičemž doprovodné emoce vítězů a poražených jsou skoro stejné jako dřív, jen ztráty na životech a škody na majetku jsou podstatně menší. Není pochyb, že sport s sebou přináší řadu rizik a negativních jevů, nelidskou drezúrou počínaje a řáděním emočně a osobnostně nezralých či narušených „fanoušků“ konče. Přesto mám za to, že navzdory zkorumpovaným bafuňářům a fotbalovým soudcům, je ve vztahu k sousední vesnici přátelské utkání v kopané nesrovnatelně prospěšnější než vypálení příbytků, krádež dobytka, pobití mužů a znásilnění žen.

Analýzou této úvahy bychom teoreticky mohli dojít k závěru, že divácká agrese a sport tvoří formu ritualizovaného násilí, jehož přítomnost zaručuje absenci skutečného hromadného násilí. Obecným zájmem podle této teorie tedy není zcela potlačit ritualizované násilí, ale zachovat ho ve společensky udržitelné formě s co nejmenšími následky pro společnost. Sám Lorenz¹⁵, o kterého se Höschl v odpovědi čtenáři opírá, uvádí: „Jednou ze zvláštních ritualizovaných forem boje, která se vyvinula v kulturním životě člověka, je sport. Stejně jako fylogeneticky vytvořené zdánlivé souboje, zabraňuje i sport sociálně škodlivému působení agrese a přitom nezmenšuje její význam pro udržení

---

¹⁵ LORENZ, K. *Takzvané zlo*. Praha, 1992, s. 223.

druhu. Kromě toho ale uskutečňuje tato kulturně ritualizovaná forma boje také jinou, nezměrně důležitou úlohu: vychovává člověka k uvědomělému a zodpovědnému ovládnutí jeho instinktivních bojových reakcí“.

Lorenz zde naprosto přesně předkládá vzorec platný i pro námi zkoumané skupiny, kde objektem hájení je vlastní klub a nepřítelem je v podstatě kdokoliv jiný.

2.2 Základní kategorie návštěvníků

Pro lepší orientaci v typologii fotbalového chuligánství je třeba odlišit chuligány od ostatních osob, sledujících fotbalové utkání. V tomto kontextu je možné vymezit tři velké skupiny:¹⁶

- 1) fotbalové diváky
- 2) fotbalové fanoušky
- 3) fotbalové chuligány

Fotbalového diváka je možné charakterizovat jako pasivního pozorovatele hry, který není ovlivněn rivalitou obou týmů a na utkání pohlíží zcela neutrálně. Zpravidla nesleduje pouze fotbalová utkání, ale i jiné sportovní hry a další sporty. Diváka zajímá děj a výsledek podívané. Není spjat s konkrétním klubem, nenosí jeho symboly, ani se s klubem neztotožňuje, není zaujatý, což u něj zvyšuje objektivní hodnocení hry i jednotlivých výkonů. Fotbal je pro takového fotbalového diváka rovnocenný kvalitnímu divadelnímu představení, protože i po jeho zhlédnutí odchází spokojen.

Fotbalový fanoušek je ke kopané vázán prostřednictvím jeho oblíbeného mužstva či konkrétního oblíbeného hráče. Má jistá očekávání k průběhu zápasu, požaduje výhru svého klubu, a díky této identifikaci prožívá jeho úspěchy i neúspěchy. Prožívá více nepotrestaný faul na vlastního hráče a na tuto situaci mnohem bouřlivěji reaguje. Fotbal je většinou jeho jediným oblíbeným sportem. Fotbaloví fandové svoji identifikaci prezentují především replikami dresů, klubovými šálami, kšiltovkami, tričky, vlajkami, odznaky apod. Fandovství je zde založeno na faktu, že při zápasech kopané vzniká určitý druh rivality, přičemž se příznivci jednoho týmu stávají skupinou s vlastní identitou a brání se proti těm, kteří ji narušují, tedy proti fanouškům soupeře. Pokud fotbalový fanoušek hovoří o svém oblíbeném klubu, říká MY. Výše uvedené dvě kategorie by bylo možno ale rozvinout o další, podle názoru autora, neopomenutelnou část fanoušků, které nelze podřadit pod žádnou z definovaných kategorií. Jedná se o pravidelné návštěvníky zápasů svého mužstva, kteří ale svůj prožitek z utkání nestaví na úroveň prožitku

---

¹⁶ MAREŠ, M., SUCHÁNEK, M., SMOLÍK, J. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Brno, 2004, s. 12-14.

z návštěvy divadel a ani nenosí klubové šály. Tyto osoby přivádí na stadion určitý letitý patriotismus vůči klubu i městu, ze kterého pochází.

„Fotbaloví chuligáni se sdružují ve skupinách tvořených většinou mladými militantně orientovanými příznivci. Ti přicházejí na fotbalové stadiony či do jejich okolí s primárním cílem vyvolat konflikt či bitku s jinými obdobnými skupinami soupeřova týmu. Tyto skupiny mají vlastní názvy, kterými se vymezují proti neorganizovaným skupinám i vůči jiným skupinám. Některé z těchto part jsou velmi dobře organizovány a nesjednocuje je pouze klubové rivalství a nenávisť k nepřátelským chuligánským skupinám, ale i politické, rasové, náboženské, národnostní, regionální nebo sociální motivy. Chuligánské skupiny se na rozdíl od fanoušků často ani neidentifikují s fotbalovým klubem, ale pouze se svojí skupinou“.¹⁷

Co do homogenity charakterizuje Smolík¹⁸ uvedené skupiny takto: „chuligánské skupiny lze definovat jako poměrně stabilní a integrované skupiny s vysokou kohezí a homogenitou svých členů. Jednotliví členové těchto skupin mají i podobnou hodnotovou orientaci“.

Mimo tři výše uvedené kategorie lze rozeznat výskyt ultras, kteří však svým charakterem ne zcela zřetelně překrývají kategorii fanoušků a chuligánů.

„Samotná kategorie ultras je v zahraničí zcela odlišná od kategorií fotbalových chuligánů a fotbalových fanoušků. Situace v české republice je značně nepřehledná, jelikož ultras skupiny jsou často tvořeny jak fotbalovými chuligány, tak fanoušky. Ultras skupiny jsou pak často ztotožňovány s radikálními fotbalovými chuligány, resp. kategorie fotbaloví chuligáni a ultras jsou vnímány jako synonyma“.¹⁹

Specifikem ultras je jejich zaměření na pyrotechniku, transparency, skládání klubových písní a hesel.²⁰ Mareš²¹ v souhrnu definuje subkulturní chuligánství takto: „Vzniká specifická subkultura lidí, kteří v kontextu vlastního ztotožnění se s cíli určitého sportovního klubu vyžívají v násilných střetech s příznivci protivníka, s pořadatelskou službou a s policií, přičemž neberou ohledy na společenské a právní normy a konvence. Postupně se vyprofilovaly dobře organizované gangy fotbalových násilníků, kteří sportovní stránku fandovství zcela upouštějí a soustředí se na organizování násilných střetů, a to v současnosti i za pomoci mobilních telefonů či mailů. Špičky zneprátelených

---

¹⁷ MAREŠ, M., SUCHÁNEK, M., SMOLÍK, J. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Brno, 2004, s. 12-13.

¹⁸ SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu*. Karlovy Vary, 2008, s. 17.

¹⁹ SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu*. Karlovy Vary, 2008, s. 18.

²⁰ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno, 2003, s. 43.

²¹ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno, 2003, s. 432.

gangů např. domlouvají masové bitky na odlehlých místech, jako jsou dálniční parkoviště, opuštěné továrny apod.“.

2.3 Členění míst

Pokud jde o místní rozdělení výše uvedených kategorií přímo na stadionu, tak podle autorova zjištění, podloženého opakovaným zúčastněným pozorováním, si fotbalový divák (vezměme v úvahu výše uvedenou typologii) téměř vždy kupuje vstupenku do sektoru sezení s podélnou čarou hřiště, obvykle vždy po směru svitu slunce. Za vstupenku si neváhá do tohoto místa připlatit, neboť doufá, že bude mít dobrý rozhled nenarušovaný vstáváním diváků v předních řadách, mávání vlajkami apod. Málokdy v případě úspěšné akce svého klubu vyskakuje ze sedadel, což nahrazuje pokyvováním hlavou nebo momentálními rozbory situace s nejbližšími sousedy. V některých případech přivádí na utkání své známé nebo potomky, a s ohledem na nepříznivý vývoj v chuligánských částech hlediště opouští utkání těsně před jeho skončením. V případě konfliktu v hledišti s účastí pořádkových jednotek někteří diváci obvykle znechuceni opouštějí stadion ihned a své výtky adresují pořadatelské službě u vchodu. Výjimečně žádají vrácení vstupného, neboť návštěvu utkání chápou jako součást svátečního odpoledne nebo večera. Druhá kategorie - fotbaloví fanoušci, můžou být promíseni mezi diváky, ale jsou to i majitelé předplaceného vstupného domácího klubu a mohou být soustředěni s ostatními předplatiteli na k tomu určeném sektoru. Riziková návštěvníci a chuligáni se vyskytují převážně v částech sektorů, vyhrazených pro svou kategorii, kdy se jedná o sektory s relativně levným vstupným. Topograficky jsou tyto sektory pro domácí a pro hosty umístěny pokud možno co nejdále od sebe a bývají za brankami, nebo v ohybech napojujících se na podélné tribuny. Bližší popis prvků pasivní a aktivní bezpečnosti těchto potencionálně rizikových částí tribun bude uveden ve čtvrté kapitole.

Alternativní skupinou návštěvníků stadionů jsou tzv. VIP hosté. Svět VIP zóny je zcela izolován od zbylé části stadionu a z bezpečnostního hlediska nepředstavuje absolutně žádnou hrozbu.

2.4 Základní typologie fotbalového chuligánství

Fotbalové chuligánství lze rozčlenit podle různých kritérií, například podle chuligánského jednání, terčů chuligánských útoků, sociálních rolí chuligánů, gangů apod.

Pokud se zaměříme na způsoby chuligánského jednání, jsou na fotbalových stadionech nejčastějšími formami chuligánství, včetně jejich kombinací:²²

- vniknutí na hrací plochu
- házení předmětů na hrací plochu (dýmovnice, mince, atp.)
- házení předmětů na aktéry hry (rozhodčí, hráči)
- výtržnosti (potyčky s policií, pořadatelskou službou)
- vandalismus (vytrhávání sedaček a jejich pálení, ničení příslušenství na stadionu)
- konflikty s užitím verbálního i brachiálního násilí (vůči chuligánům, fanouškům a divákům soupeřova týmu, vůči hráčům vlastního i soupeřova mužstva, rozhodčímu, pořadatelské službě, policii, představitelům fotbalového klubu, managementu, atp.).

Výše uvedené formy konané toliko na stadionech je ale zapotřebí doplnit o typy jednání uskutečňované mimo stadiony. V intencích této problematiky jde především o společensky nejškodlivější útoky proti zdraví. K těm dochází během bitek mezi znepřátelenými skupinami, a to ať už předem domluvenými nebo spontánními.

Kazuistika

V souvislosti s utkáním týmů Bohemians 1905 a Baník Ostrava, v sezoně 2013/2014, byla v rámci bezpečnostního opatření prvního typu ustanovena realizační skupina na dvou útvarech Obvodního ředitelství policie Praha IV. Dle interního plánu opatření byly oběma útvarům rozděleny případní zajištění fanoušci, a to podle klubové příslušnosti. Adekvátně k vyhodnoceným rizikům utkání byly přizpůsobeny počty policistů, určených k provádění úkonů v trestním nebo přestupkovém řízení. Zhruba jednu hodinu před začátkem utkání byla jednomu z realizačních útvarů, telefonicky z operačního střediska Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy, předána informace o zajištění většího množství osob, které budou eskortovány z důvodu protiprávního jednání násilného charakteru, souvisejícího s utkáním. Eskorta byla provedena komorovým vozidlem Speciální pořádkové jednotky Krajského ředitelství hl. m. Prahy. Všichni eskortovaní byli zajištěni podle § 26, odst. 1, písm. f) zákona o policii.²³ Jak bylo od prvního okamžiku z oděvních doplňků a řeči bez přízvuku patrné, jednalo o příznivce domácího týmu. Fanouškům Baníku Ostrava se podařilo z místa utéct. Z dalších informací operačního střediska vyplynulo, že jeden ze zajištěných fanoušků byl ještě před

²² MAREŠ, M., SUCHÁNEK, M., SMOLÍK, J. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Brno, 2004, s. 15.

²³ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, 2008, částka 91, s. 4090-4091.

provedením eskorty převezen vozidlem záchranné služby k lékařskému ošetření do Fakultní nemocnice Královské Vinohrady. Charakter jeho zranění, ani jiné podrobnosti, nebyly v době právní kvalifikace skutku známy. Zajištění předcházelo oznámení anonymní ženy o hlasitém křiku ozývajícího se v Malešickém parku v Praze 10. Při přebírání zajištěných osob od eskortní skupiny bylo dozorčí službou zjištěno, že drtivá většina osob ve věku od 17 do 23 let je oblečena do krátkých sportovních kalhot a elastických triček, opatřených značkami příznačnými pro oblast ultimátních zápasů a jiných plnokontatních sportů. Prohlídkou jejich tašek v souladu s § 35, odst. 2 zákona o policii²⁴, byly nalezeny chrániče chrupu, krátkoprsté zápasnické rukavice, suspenzory, ručníky a lahve s izotonickými nápoji. Po provedení identifikačních úkonů byla pořízena fotodokumentace jednotlivců se zaměřením na tetování a individuální tělesné znaky, a věc byla předběžně kvalifikována jako přestupek proti veřejnému pořádku podle § 47, odst. 1, písm. c) zákona o přestupcích.²⁵ Následovala podání vysvětlení podle § 61, odst. 1, písm. a) zákona o policii.²⁶ Úkonům byli přítomni také pracovníci Služby kriminální policie a vyšetřování Obvodního ředitelství policie Prahy IV a na základě vyhodnocení všeho zjištěného vyvstalo podezření z předem domluvené fanouškovské bitky. Jak se ukázalo, výpovědi všech zajištěných se v podstatě navzájem shodovaly. Výpověď jednoho z mladíků: *„Dnešního dne jsem se okolo 16.00 dostavil do Malešického parku v Praze 10, abych se před utkáním s Baníkem zúčastnil boxerského tréninku s jinými fanoušky Bohemians. Na dotaz, jak jsem se do uvedeného parku dostal, uvádím, že jsem tam přijel s mým známým jeho autem. Před odjezdem do parku jsme se sešli u stadionu Bohemians. Jak se ten můj známý jmenuje nevím, znám ho pouze pod přezdívkou, kterou nebudu uvádět. Seznámil jsem se s ním na jednom z předchozích utkání Bohemians, a tam také proběhla domluva na termínu dnešní schůzky. Po příjezdu do parku v Malešicích jsem tam uviděl jiné mé známé z řad fanoušků Bohemians a dále nějaké cizí kluky, asi Baníkovce. Na dotaz, zda jsem věděl, že na místě budou fanoušci Baníku, uvádím, že jsem to nevěděl. Na dotaz, zda považuji za normální trénovat box s fanoušky Baníku, když se oba naše tábory navzájem nesnášejí, uvádím, že nevím, co mám říct. Na dotaz, zda se jednalo o domluvenou bitku, uvádím, že se nejednalo o bitku a trvám na tom, že se jednalo pouze o trénink. Jak jsem již uvedl, po příjezdu jsem si nasadil rukavice, chrániče zubů*

---

²⁴ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, 2008, částka 91, s. 4092-4093.

²⁵ ČESKO (ČESKOSLOVENSKO). Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích. In *Sbírka zákonů České a Slovenské federativní republiky*. 1990, částka 35, s. 818.

²⁶ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*, 2008, částka 91, s. 4100-4101.

a začali jsme trénovat. Já sám jsem přibližně stejně ran utržil, jako dal. Na dotaz, zda jsem úder vedl plnou silou, uvádím, že nikoliv. Ty kluky z Baníku neznám, nikdy jsem je neviděl. Já sám se necítím nijak zraněný, ani si nejsem vědom toho, že bych zranění někomu způsobil. Na dotaz, jak jsme chtěli trénink ukončit, uvádím, že jsme se na místě domluvili, že po skončení tréninku odjedeme normálně na fotbalové utkání. Na dotaz, zda trénuji bojové sporty, uvádím, že navštěvuji jeden pražský sportovní klub, kde se zabývám MMA. Zatím nemám ale ani jeden oficiální zápas“.

Po provedení všech potřebných úkonů bylo zjištěno, že muž, který byla z místa převezen na ošetření do Vinohradské nemocnice, utrpěl vážné vnitřní zranění, které však v době jeho převozu nebylo patrné a jeho syndrom se projevil později. Z lékařské zprávy vyplynulo, že mladíkovi muselo být amputováno varle. Věc byla překvalifikována z přestupku na trestný čin a případ si převzala k dalšímu prověřování Služba kriminální policie a vyšetřování Obvodního ředitelství Praha IV, přičemž do doby odevzdání této práce nebyla věc pravomocně ukončena.

2.5 Prorůstání krajně pravicového extremismu

Tato část kapitoly nabídne stručný náhled do historie pravicového extremismu a neonacizmu v Česku, jehož počátky neoddělitelně souvisí s fotbalovými chuligánskými skupinami a dále pokud možno co nejreálnější základní zmapování politologické a sociálně psychologické roviny chuligánského smýšlení. Prorůstání politického extremismu ovšem není typické pouze pro Česko, ale k tomuto fenoménu dochází všude jinde ve světě. Na pražské fans scéně je nepsaným pravidlem Sparty, že tvrdé jádro jejích fanoušků se profiluje ultrapravicově, jádro Bohemians 1905 navenek působí politicky bipolárně, tj. zahrnuje jak levicové tak pravicové spektrum. Mezi Slávisty nejsou zaznamenány vysloveně extremistické projevy, nicméně ani toto prostředí není úplně apolitické.²⁷

I když svět internetu je plný článků nebo diskuzí na toto téma, tak mnoho relevantních odborných publikací zabývajících se stadionovým extremizmem neexistuje. Základní tezí politizace fotbalového chuligánství je fakt, že chuligánské gangy se identifikují s určitými politickými ideologiemi, jako je fašismus, nacismus nebo komunismus.²⁸

---

²⁷ DYTRICH, M., *Prorůstání krajně levicových a krajně pravicových skupin s tvrdým jádrem fanoušků fotbalových klubů Bohemians 1905, Slavia Praha a Sparta Praha*, Praha, 2014, s. 4.

²⁸ SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu*. Karlovy Vary, 2008, s. 8.

2.5.1 Totenkopf

To, že vlna vzedmutého extremismu po pádu komunizmu nevznikala na zelené louce, ale má kořeny sahající až do tzv. Druhé republiky, si ukažme pomocí krátké odbočky do nedávné historie. V době před listopadem 1989 (uvažujeme o 60. až 80. letech 20. století) nebylo zaznamenáno mnoho ultrapravicových aktivit na území Československa. Kromě období koncem padesátých let, kdy se po propuštění z poválečných vězení setkávali staří přátelé z dob předválečné a válečné kolaborantské minulosti, je jednou z nejznámějších neonacistických osobností dnes padesátiletý Zoran Jankulovski, který v roce 1983 zorganizoval skupinu Totenkopf. K neonacizmu ho přivedlo lepení plastických modelů letadel a tanků, včetně obtisků nacistických výsostných znaků. V září 1983 svolal do blízkosti brněnského kulturního domu Semilasso shromáždění asi dvacetí lidí, kde prohlásil činnost skupiny Totenkopf za zahájenou, zároveň sám sebe prohlásil za vůdce s přezdívkou Adolf a členům na místě rozdál předem vystavené průkazky s heslem *krví ke slávě*. Ze setkání se všichni přesunuli k restauraci Favorit, kde zamýšleli „vybít“ Araby. Nedbali ale zásad konspirace a nechávali se při shromáždění i přesunu fotografovat náhodným fotografem se zdviženými pravicemi. K vybití Arabů nedošlo a skupina Totenkopf se v budoucnu spokojila s napadáním náhodných kolemjdoucích. Ve věci začala konat Státní bezpečnost, a Jankulovski a celá skupina byli velmi brzy zadrženi. Jankulovski byl odsouzen jako jediný k nepodmíněnému trestu. Po 14 měsíci byl propuštěn a do konce roku 1989 byl již politicky neaktivní. V témže období u nás paralelně vzniká subkultura skinheads, nemající však zpočátku s neonacistickými excesy nic společného. Sám Zoran Jankulovski jimi ale pohrdal, protože to byli pro něj „*blbci, co se perou na fotbale*“.²⁹ (Podle zjištění autora této práce jmenovaný v současnosti obchodně zastupuje výrobce profesionálního řemeslnického nářadí a nejsou známy žádné projevy jeho politických názorů.)

2.5.2 Orlík a ti druzí

Od roku 1990 se začíná skinheadská subkultura masově rozrůstat i v Československu, čemuž výrazně dopomohla popularita a svobodné šíření nahrávek skupiny Orlík a tehdejšího skinheadského gurua Daniela Landy. Orlík začíná vystupovat v roce 1988, tedy v době kdy strach z cenzury textů opadá. Jeho koncerty ale provází problémy s veřejným pořádkem a po jednom z nich je napaden pracovník kanadské ambasády tmavé pleti, zřejmě omylem považovaný na Roma.³⁰

²⁹ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno, 2003, s. 164-165.

³⁰ LEBEDA, D. *Úvod do problematiky extremismu. Příručka pro pedagogy*. Praha, 2013, s. 20.

Zatímco Orlík vnímá symbol kalichu jako symbol pravdy, husitských vojenských úspěchů a volá po navázání na kališnické tradice husitského hnutí, včetně propagace antigermánských a anticizáckých prvků, dochází v jiné části skinheadského spektra k výrazné nacifikaci. Náznak názorové ambivalence Orlíku se ale objevuje již v textu písně Bílá liga, jejíž refrén obsahuje slova *bílá síla*, zjevně odkazující neonacistický termín WhitePower. V roce 1993 Orlík spolu s další obdobnou skupinou Braník ukončují činnost, avšak štafetu v následujících letech přebírají skupiny Bulldog, Diktátor, Vlajka, Útok a další.³¹

Zároveň roste snaha proti rasismu zakročít a veřejně natáčet alba ve stylu skupin Orlík, nebo Braník je již počátkem druhé poloviny devadesátých let nemožné. Desky a koncerty přecházejí do hluboké ilegality, ale nezanikají.³²

Některé extrémistické organizace se od roku 1995 začínají napojovat na fotbalové chuligány.

„Podobně jako LV [Litoměřičtí vlastenci] jsou s Vlasteneckou ligou propojení i Plzeňští vlastenci, kteří spolupracují s místními fotbalovými hooligans PilsenBOi!s a spřízněnou hudební skupinou PilsnerOiquell“.³³

„Viktoria Žižkov, pohybující se na začátku devadesátých let v nižších soutěžích se stala motivem k písni na první dlouhohrající desce skupiny Orlík, která tak dala jasně najevo, kudy se od této doby bude prezentace skinheads v česku ubírat. Fotbalové stadiony, tak jako původně v Anglii, měly začít sloužit jako hlavní prostor k hromadnému propagování jejich názorů. Dělo se tak různými způsoby. Například pískání nebo bučení na hráče tmavé pleti, házení banánů na hrací plochu, otevřené skandování rasistických hesel (*polský židi, jude Slavia*), případně v osmdesáté osmé minutě pokřik „*osm, osm osmdesát osm*, odkazující k zakódovanému *heil Hitler*. Tyto projevy sympatií k Třetí říši byly několikrát v minulosti realizovány i třeba rozesazením osob na tribuně do tvaru hákového kříže, psaním některých písmen keltskou abecedou (runy) na transparenty, nebo prostým hajlováním“.³⁴

„Samotní chuligáni často užívají nacistických výrazů a symbolů pouze proto, že chtějí provokovat, aniž by souhlasili s neonacistickými názory. Část militantních neonacistů ale chápe rvačky u stadionů jako vhodný výcvik“.³⁵

³¹ CHARVÁT, J. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha, 2007, s. 145-146.

³² MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno, 2003, s. 296.

³³ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno, 2003, s. 301.

³⁴ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno, 2003, s. 435.

³⁵ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno, 2003, s. 435.

Výbornou přípravou do chuligánských bojů bývá jejich registrovaná účast ve sportovních thaiboxerských, boxerských nebo MMA klubech. Někteří jsou i aktivní závodníci na vrcholových úrovních.

„Část stoupců PEX [pravíkoví extrémisté], dlouhodobě zejména v Moravskoslezském kraji, inklinovala ke komunitě zápasů v Thai-boxu či MMA. Některé kluby, např. v Ústeckém kraji, byly rovněž zčásti tvořeny sympatizanty PEX“.³⁶

Bitky jsou samotnými chuligány chápány jako adrenalinová záležitost a nezbytný subkulturní prvek. Pravidla střetů se domlouvají dopředu a především telefonicky. Určuje se počet účastníků, povolené zbraně, způsob odlišení, pravidla férového boje a určení rozhodčích z obou táborů. Výsledky bitek jsou zveřejňovány na webových stránkách, např. www.hooligans.cz³⁷ a reporty bývají psány zásadně konspirativně, aby čtenář mimo komunitu nedovodil souvislosti. Informace o počtech zúčastněných, místě a době jsou psány heslovitě. Průběh střetu je téměř pokaždé nafilmován. Videá boje a fotografie vítězů stojících nad sedícími nebo ležícími poraženými, jsou pak zasílány k „odbornému vyhodnocení“ chuligánům spřátelených zahraničních klubů. V rámci přípravy a shromažďování materiálů pro tuto bakalářskou práci měl autor této práce možnost shlédnout několik autentických videí těchto bitek, zajištěných pro potřeby specializovaných útvarů policie. Až na výjimky, uváděné v kazuistice, buď k vážnějším úrazům nedochází, anebo zranění své příčiny úrazu následně neuvádějí. Poměrně zdařile popisuje na několika příkladech bitky Česká televize v dokumentu *Kmeny*.³⁸

2.6 Monitoring extremismu

Situace okolo krajně pravíkové chuligánské scény monitoruje Odbor bezpečnostní politiky MV ČR. Prostudováním jeho výročních zpráv o extremismu a strategií proti extremismu lze zjistit, že pravíkový extremismus je na fotbalové prostředí stále navázán, nicméně od roku 2011 je možné vysledovat trend určitého ústupu jeho propagace a projevů na samotných stadionech. Rasistické pokřiky nebo výskyt závadové symboliky, až na výjimky, k roku 2015 zcela vymizely, a projevy diváckého násilí a projevy extremismu se začaly od sebe oddělovat. Chuligáni extremistické projevy kompenzují na veřejných akcích, pochodech a demonstracích, kde jsou vydatnými pomocníky

---

³⁶ MINISTERSTVO VNITRA ČR, ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY. *Zpráva o extremismu na území ČR v roce 2012* [online]. Praha, 2012 [cit. 2015-10-11], s. 23. Dostupné z WWW:<<http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>>.

³⁷ LEBEDA, D. *Úvod do problematiky extremismu. Příručka pro pedagogy*. Praha, 2013, s. 46.

³⁸ *Kmeny*, Hoolligans. TV, ČT 2, 2015. Dostupné také z WWW:<<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10727240820-kmeny/214562260850012-hoolligans>>.

pravidelných členů ultrapravicových stran. Zpětná výpomoc členů politických strany směrem do hools scény se však nekoná. Extrémně pravicovým lídrem v Praze stále zůstává Národní odpor Praha.³⁹

„Tvrdé a radikální jádro Národního odporu, tzv. Anti-antifa, využívá mimo jiného i podporu tzv. nazihooligans, zejména z řad příznivců fotbalového klubu AC Sparta Praha. Takováto podpora je častá zejména v případě větších akcí a shromáždění, kdy je očekáván střet s radikálními příznivci levicové scény nebo policií“.⁴⁰

Jako konkrétní případ vzájemné výpomoci je možno uvést předem domluvenou a policií monitorovanou bitku mezi hooligans AC Sparta a FC Baník Ostrava, uskutečněnou mimo souvislost s jakýmkoliv fotbalovým utkáním 29. 5. 2011 na louce u obce Dlouhá Třebová, které se zúčastnilo více než 200 osob a kde na straně Sparty bojovalo i několik členů Národního odporu Praha.⁴¹

Jiný případ: „k nejambicióznějším protiromským projektům krajně pravicové scény patřil pokus ze dne 24. srpna 2013 o zorganizování více protestů během jednoho dne, jehož účelem bylo mj. rozdrobit síly Policie ČR a demonstrovat vlastní jednotu a sílu. Na několika místech ČR proběhla pod hlavičkou různých organizátorů shromáždění proti romské kriminalitě a policejní brutalitě, kterých se celkem zúčastnilo cca 1500–2000 osob. Největší nepokoje se odehrály v Ostravě, kde většinu účastníků tvořili PEX a hooligans“.⁴²

V roce 2014 se jako novinka začínají mezi diváky stopově vyskytovat projevy islamofobie, přičemž vzorem pro islamofobní kampaně je německé hnutí HoGeSa (Hooligans Gegen Salafisten). Zatím se ale jedná o spíše o demonstraci radikálních názorů bez přítomnosti násilí.⁴³

---

³⁹ MINISTERSTVO VNITRA ČR, ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY. *Zpráva o extremismu na území ČR v roce 2014* [online]. Praha, 2015 [cit. 2015-10-11], s. 34. Dostupné z WWW:<<http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>>.

⁴⁰ MINISTERSTVO VNITRA ČR, ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY. *Zpráva o extremismu na území ČR v roce 2012* [online]. Praha, 2013 [cit. 2015-10-11], s. 34. Dostupné z WWW:<<http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>>.

⁴¹ MINISTERSTVO VNITRA ČR, ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY. *Zpráva o extremismu na území ČR v roce 2012* [online]. Praha, 2013 [cit. 2015-10-11], s. 35. Dostupné z WWW:<<http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>>.

⁴² MINISTERSTVO VNITRA ČR, ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY. *Zpráva o extremismu na území ČR v roce 2013* [online]. Praha, 2014 [cit. 2015-10-11], s. 11. Dostupné z WWW:<<http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>>.

⁴³ MINISTERSTVO VNITRA ČR, ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY. *Zpráva o extremismu na území ČR v roce 2014* [online]. Praha, 2015 [cit. 2015-10-11], s. 12-49. Dostupné z WWW:<<http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>>.

Vojenské prostředí je v Česku extremisticky taktéž infikováno. Vojenským zpravodajstvím byla zaznamenána přítomnost projevů extremistických subjektů mezi příslušníky AČR, která je ale v posledních letech stabilní. Mezi vojáky byly zjištěny formy skryté symboliky a trend přesunu ventilace extremismu z vojenského prostředí na fotbalové stadiony. Co do počtu se ale jedná o jednotlivce.⁴⁴

2.6.1 Situace na Slávii

Na rozdíl od silně pravicově orientované Sparty, případně názorově poněkud rozděleného Bohemians 1905, nebyla Slavia, co se týče politického směru, nikdy pevně vyhraněná. V polistopadové historii krajně politické názory značně kolísaly. V současné době kontrolu nad slávistickým kotlem drží ultras uskupení Tribuna Sever (sektory severní tribuny 105 až 110 fungují jako prostor kotle), které se snaží vystupovat spíše apoliticky. V minulosti se však několikrát projevil snahy některých jedinců o jakousi „nacistifikaci“ kotle přilákáním národně socialistických jedinců, kteří by se účastnili bitek po boku slávistů. Toto se ale neuskutečnilo. Činnost pravých chuligánských skupin na Slavii je utlumena, což dokazuje postupná rezignace na účast v domluvených bitkách. V roce 2002 byla založena ryze chuligánská skupina Youngsters, aktivně fungující až do roku 2010 a hlásící se ke krajní pravici. V r. 2001 byla pro budoucí ultras produkci založena skupina Red White Supportes (dále jen RWS), stojící na pomyslném středu mezi kategorií fanoušků a kategorií chuligánů. Tato skupina ale nebyla jak fanoušky, tak chuligány zcela správně pochopena, protože pro jedny byli příliš radikální a pro druhé divní, protože se neprali. Cílem RWS bylo především vytváření tzv. chorea, tedy mnohohlasně zpívaných rýmovaných hesel. Politické smýšlení členů RWS bylo spíše pluralitní. Nenásilná forma prezentace RWS však nevydržela a postupně se přetransformovala v čiré chuligánství. V roce 2010 končí své aktivity stejně jako Youngsters. Skupina Gang of Slavia, založená v roce 2005, byla primárně určená pro ultras produkci, i když pár členů se zapojilo i do chuligánských aktivit. V roce 2008 přechází pod Tribunu Sever. V kotli Slavie se v posledním čtvrtstoletí vystřídal mnoho dalších skupin, jako např. Fanatics, Brigade 97, Tlupa Toma Sojera, Výtržník atd., ale většího významu tato uskupení nedosáhla. Zmíněná apolitičnost fanouškovského jádra Slavie však není a nebyla nikdy stoprocentní, neboť vždy se zde vyskytovala menšina pravicových extremistů, a stejně tak jako ostatní kluby, nebyla počátkem devadesátých

---

⁴⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČR, ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY. *Zpráva o extremismu na území ČR v roce 2014* [online]. Praha, 2015 [cit. 2015-10-11], s. 31. Dostupné z WWW:<<http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>>.

let ani Slavie ušetřena od průniku skinheads na její tribuny. Výsledkem současné absence skutečně tvrdé chuligánské skupiny a směřování ultras na jiné formy diváckých projevů, je v souhrnu vystupování fans Slavia navenek nepolitické.⁴⁵

2.6.2 Rozhovor s členem uskupení Tribuna Sever, zvolená přezdívka Netopýr

Uskutečněno 4. 9. 2015 v době od 08.00 hodin do 10.00 hodin v restauraci McDonalds, Praha 10, Vladivostocká 2, areál SK Slavia Praha.

Za účelem provedení rozhovoru byl kontaktován vůdčí člen uskupení Tribuna Sever, tj. základny slávistických ultras i hooligans, který si pro tento účel zvolil přezdívku Netopýr. Jeho přezdívka, pod kterou je obecně známý, je jiná a změnu na vlastní přání dotazovaný odůvodnil obavou z možných následků, které by mohly nastat, pokud by vyšlo v komunitě najevo, že poskytoval rozhovor, byť pro civilní účely, příslušníkovi policie. Rozhovor je konstruován jako polostrukturovaný. Autor vyhověl respondentovu požadavku, aby byl rozhovor zaznamenán bez dodatečného převodu do spisovné češtiny.

Kdy vznikla komunita slávistických ultras?

Přibližně v roce 1998. V tomto období se začínaly projevovat postupný rozdíl mezi chuligánama a další skupinou ultras. Skupině ultras začalo jít víc o dění na hřišti, projevovat podporu více viditelným způsobem. Násilí nebylo prvoplánový, nicméně k bitkám docházelo.

Kolik členů má v současnosti kotel Slávie?

Širší počet je okolo 1500 členů, který jsou schopný se v kotli sejít. Stálých členů, včetně tvrdého jádra je okolo 300 členů. Věkově je to od 15 let do 30 let.

Máte družbu s jinými ultras nebo chuligány?

V Česku nemáme družbu s žádným klubem. Spolupracujeme s klukama kolem Hajduku Split. Na jejich zápasy občas jezdíme a podporujeme je ve fandění. Například teď jsme se nedávno byli podívat na jejich zápase v Liberci. Z našeho pohledu to nejsou nijak zvláštní fanatici, jejich výtržnosti já osobně považuju spíše jako nerizikové.

Kolik chuligánských podmnožin se v kotli Slávie schází?

Momentálně je to několik chuligánskejch a ultras skupin s malejma počtama členů, který v minulosti byli spíše samostatný. Byli to například Youngsters, nebo GOS [Gang of Slavia]. Ted' všechno zastřešuje Tribuna Sever. Otázka rivality mezi jednotlivými menšími

---

⁴⁵ DYTRICH, M., *Prorůstání krajně levicových a krajně pravicových skupin s tvrdým jádrem fanoušků fotbalových klubů Bohemians 1905, Slavia Praha a Sparta Praha*. Praha, 2014, s. 58-65.

skupinami není na pořadu dne. V globálu jsme jednotný a členové skupin se spolu i kamarádi. Vzájemná pomoc v nebezpečí je samozřejmost.

Jaký je v současnosti největší nepřítel slávistického kotle?

Vždycky to byla, je a bude Sparta. Nikdo nám nevadí tak, jako spartáni. Ani Baníkovci, ani Olomouc, ani Brno nám tak nevadí. Sparta je prostě nepřítel číslo jedna a tam vidíme prostor pro bitky, pokud je to třeba. A jestli někdo říká, že Slávisti se bitek moc neúčastní, tak se plete.

Povíte mi něco víc k bitkám slávistů?

O tom se nechci moc vyjadřovat. Obvykle to je dvacet na dvacet. Ale místa bitek, jejich domlouvání a pravidla nebudu komentovat. Prostě nechci.

Jaké je politické smýšlení v slávistickém kotli? Dochází tam k prorůstání extremismu?

Jsme hlavně nacionalisti, ne žádný neonacisti nebo fašisti. Spousta lidí si tohle plete. Znovu opakuju, nejsme žádní náckové. Pochopitelně se občas mezi námi vyskytne někdo, kdo se vnitřně ztotožňuje s neonacismem, ale je to jeho vlastní soukromá věc a v kotli při fandění, nebo jiných aktivitách mimo stadion je to mezi námi zakázáno. Pojem nacionalismus je nutný spíš chápat jako národovectví. Ctíme slovanství jako náš historický původ a považujeme za samozřejmost každého člena ultras, aby byl na toto patřičně hrdej. Pokud si to někdo chce vykládat jako pravicové názory, tak ano, ale není to radikalismus ani extrém. Kdysi se v našich řadách vyskytli i jedinci s dredama, cigaretou marihuany v puse a chuligánskýma vlajkama. Na vlajkách měli něco jako huligans, ale mělo to symbolizovat hulení trávy a ne chuligánství. Takže jsme se s nima rychle rozloučili a byli rádi, že nedostali do držky.

Jak navenek projevujete tyto své názory? Myslím tím osazenstvo kotle.

Vnitřní názory ohledně naší národní cti dáváme najevo například oblečením a vlajkama. Například máme vlastní logo Tribuna Sever. Na vlajkách se objevoval symbol kolovratu, jakoby tři zalomených křížů ve tvaru kruhu a slunce. Mezinárodní nezisková organizace FARE, něco jako football against racism and extremism, fungující pod hlavičkou UEFA, si na tento znak ale stěžovalo vedení Slávie, takže je s tím teď problém, protože my nechceme dělat klubu problémy.

Máte vlastní sprejerský znak?

Ne.

Jak hodnotíte činnost pořádkových jednotek policie při bezpečnostních opatřeních?

V Česku jí na rozdíl od zahraničí hodnotím jako katastrofální. Případá mi, že těžkooděnci se jdou na fotbal sami vybít a těší se, až si sami bouchnou. Od první chvíle před zápasem nám to dávaj najevo, demonstrujou svoji sílu. Nikde ve světě jsem neviděl, aby policajti

měli v klidovém stavu, když se nic neděje, na hlavě kukly a helmy a byli jakoby připravený do boje. Na nás to pochopitelně působí jako demonstrace síly navození pocitu strachu mezi námi. I v Norimberku nebo v Chorvatsku, kde jsou zápasy taky rizikový, stojej policajti na svezích místech, ale helmy maj za pasem a kulky vyhrnutý. Usmívaj se, a když je klid, tak s námi nemaj žádněj problém. Když jsme například hráli před dvěma tejdnama v Ostravě, tak nás hlídali policajti v otevřených dodávkách a bylo tam vidět, že jsou kompletně nastrojený a na kolenou maj dlouhý zbraně na gumový patrony.⁴⁶ Další problém je, jak se chovaj ve vlaku, když někam jedeme. Vyčleňujou nám poslední vyřazený vagony, který jsou horší než dobytčáky. Tam jsme s policajtama v tom vagonu zavřeny, a když chceme jít třeba na záchod, musíme se nejdřív zeptat. Když si chceme zazpívat, tak je nám to zakazovaný, kvůli přepravnímu řádu, kde je zakázáno obtěžovat ostatní cestující hlukem. Přitom ale v tom vagonu jedeme jen my a žádněj běžnej cestující. Když někdo z nás sedí s nataženýma nohama a jde kolem policajt, tak mu ty nohy rozkopne. V Ostravě, jak jsme hráli nedávno, tak nás po zápase policajti ve Stodolní rozdělili a odvedli nás odtamtud a přitom nám sprostě nadávali a ještě nám říkali, že můžeme bejt rádi, že nás ochránili před Baníkovcema. Z jednoho zápasu mám dodneška jelito na zádech, když mě policajt bezdůvodně praštil teleskopem. Když ale jedeme někam Pendolinem, což nám zakázat nemůžou, tak tam s námi taky seděj policajti, ale chovaj se úplně jinak a jsou slušný a s tím nemáme problém. Chci říct, že to prostředí těch dobytčáků v nich vyvolává jakoby skrytou agresi vůči nám. Kultivovaný prostředí Pendolina jim to asi vnitřně nedovolí a my jim vycházíme ve všem vstříc a nechceme dělat žádný problémy. Jinak ale musím říct, že i mezi policajtama jsou slušný lidi, hlavně mezi běžnejma pochůzkářema, co choděj před zápasem kolem stadionů. S těma není problém a bejvaj sympatický.

---

⁴⁶ Na mobilním telefonu předložena fotografie policisty sedícího v otevřené dodávce s položenou dlouhou zbraní na kolenou. Podle tvaru rukávové nášivky by se mohlo jednat o Zásahovou jednotku krajského ředitelství policie.

3 VÝVOJ DIVÁCKÉHO NÁSILÍ V ČESKU A POLITIKA STÁTU V TÉTO OBLASTI

Ačkoliv se výtržnictví a další nežádoucí projevy diváků v Československu projevovaly již v dřívější době, do povědomí běžného občana se tento jev začíná dostávat až od poloviny 80. let 20. století, kdy komunita kolem ligového fotbalu, zejména v Praze, pomalu přechází do subkulturalizmu, se vším co k tomu patří. První jádra se tvoří mezi pravidelnými návštěvníky Sparty, jejichž členové o sobě dávají důrazněji vědět v roce 1985 zdemolováním rychlíkových vagonů, případně řáděním v okolí vlakového nádraží v Plzni, v srpnu 1988. Přestože následky obou událostí jsou velmi závažné, nedokázaly příslušné odpovědné osoby dostatečně přinutit k přijetí důrazných opatření k zamezení opakování takovýchto incidentů. Jen tak si lze totiž vysvětlit úmrtí nevinného mladého člověka rukou fotbalového fanouška v roce 1994, opět při fanouškovském řádění ve vlaku. Při pročitání dobového tisku lze na posledních stranách bez problémů najít texty o sportovních výtržnostech v zemích kapitalistické ciziny. Tematicky obdobné domácí události ale zůstávaly čtenářům skryty nebo předkládány v mnohem mírnější podobě a neobjektivně. O reálnější pohled na věc se pokusil Karel Smyczek ve filmu *Proč?*, kterým umělecky ztvárnil řádění spartánských rowdies v rychlíku Hron, cestou na mistrovské utkání do Banské Bystrice. Film sklídl nečekaný zájem, a to nejen mezi ortodoxními fanoušky. K negativní popularitě přispěla i tragická událost na Haysels stadionu v Bruselu, ke které došlo krátce před natočením a kterou si scénárista vypůjčil jako leitmotiv. Utkání bylo tehdy živě přenášeno II. programem Československé televize dne 29. 5. 1985 v době od 21.10 do 22.00 hodin.

Z filmu *Proč?*, se stal film kultovní, a mezi návštěvníky kotlů je jimi dodnes považován za jakousi videobibli.⁴⁷

V následujícím textu budou zrekonstruovány tři nejzávažnější události odvrácené strany fotbalu, ke kterým došlo na našem území. Zároveň v kontextu s nimi je předkládána hypotetická otázka, zda by s ohledem na v současnosti nastavené regulativy bezpečnosti (popsané v 5. kapitole), mohlo k obdobným neštěstím opět dojít.

---

⁴⁷ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno, 2003 s. 434. Pozn. aut.: v knize je nesprávně uvedeno, že k incidentu došlo cestou do Prahy.

3.1 Zkáza rychlíku Hron

Praha, Hlavní nádraží, 18. června 1985, čas 20.00. Zhruba 400 až 500 spartánských fanoušků okupuje kompletní třetí nástupiště čtvrté koleje. Většina je zahalených do klubových vlajek, někteří mají na hlavách popravčí kápě v spartánských barvách. V tuto dobu se již domáhají vstupu do připraveného rychlíku R649 Hron, jedoucího do slovenského Zvolenu. Za lokomotivou je zařazeno celkem 5 vagonů I. třídy a 9 vagonů II. třídy. Ozývá skandování hesel, rozbíjení lahví alkoholu o nástupiště, bubnování, stříkání nápisů na vagony a sem tam drobná potyčka mezi samotnými spartány. Vlak se podle řádu má dát do pohybu v 20.21 hodin a do cíle má dorazit přesně za 662 minut. Dvaatřicetiletá průvodčí Anna K. tuší problémy a žádá cestou výpravčího přivolání hlídky Služby ozbrojené ochrany železnic a zabránění vstupu do vlaku zhruba sedmdesáti opilcům. Na místo se dostavuje několik příslušníků, kteří roztrhávají bitku čtyř mladíků, nikoho nepokutují a jelikož se blíží doba odjezdu, tak naopak nepochopitelně nabádají přítomné k rychlejšímu nástupu. Přihlížejí tomu, jak opilci vnikají do vlaku i okny. Výpravčí s 18ti minutovým zpožděním v 21.39 dává pokyn k odjezdu. Na peron dopadají kelímky a lahve z oken, z nichž většina je komplet zahalena vlajkami. Jakmile vlak opustí nádraží a nabírá rychlost, Anna.K. zahajuje kontrolu jízdenek, směrem od zadního vagonu kupředu. Ti, kteří nemají platné jízdenky, se dají na útěk do předních vagonů, kde vnikají do kupé i běžným cestujícím a schovávají se pod sedačky. Pouze dva zaplatí jízdné i s pokutou. Strach z průvodčí ale rychle mizí a chuligáni začínají průvodčí sprostě nadávat, někteří jí uchopují za sako, cloumají s ní a křičí, že „*lístky nepotřebují, protože jsou mistři*“.⁴⁸ Na zemi se objevují prázdné lahve od vína a Okeny, a mladíci se začínají bavit tím, že strhávají kryty stropních zářivek, které si navzájem rozbíjejí o hlavy. S. Anna K. o pár hodin později vypovídá: „*[...] někde před Kolínem jsem byla vtažena do kupé asi 11ti mladíky, někteří mě uchopili za sako a za nohy, jiní otevřeli okno a křičeli, že mě jdou vyhodit z okna, že jim nikdo nic nedokáže, protože jsou Sparta. Já jsem si stačila chytit za záchrannou brzdu a zakřičela jsem, že zastavím vlak. Ihned mě pustili a všichni předložili platné lístky*“.⁴⁹ Anna K. se prodere do vagonu vlakvedoucího, kterého žádá, aby v Kolíně zasáhla Veřejná bezpečnost, a do doby, než bude zjedнан pořádek, odmítá pokračovat dál. Vlak zastavuje v Kolíně, ale výpravčí odmítá přivolat posily z důvodu údajné nepřipravenosti na zákrok a vlak se opět rozjíždí. Nejaktivněji projevuje později třináct odsouzených, z toho 7 mladistvých

⁴⁸ ze Zapisnice o výsluchu svedka, č.j. VV 2X2/1985, ze dne 19.6.1985, Oddělenie vyšetovania VB, OS ZNB Žilina. Přeloženo ze slovenského jazyka.

⁴⁹ Tamtéž.

chlapců a jedna mladistvá dívka, aktivně podporováni dalšími zhruba padesáti opilci. Řízení demolice se ujímá osmnáctiletý Jaroslav S., zvaný Ziko a jeho pravá ruka Pavel S. Systematicky začínají vysazovat dveře kupé, které spolu s opěráky sedaček vyhazují ven okny, noži párají sedačky a rozbíjejí mimo oken vše, co je skleněné a předhánějí se, kdo ve výskoku ukopne víc zářivek. Skupina prochází vagony a vyráží dveře kupé běžných cestujících, které Pavel S. ohrožuje nožem. Jednomu z cestujících si sedá na klín, takto vydrží sedět cca 20 minut a zadní částí hlavy ho opakovaně mlátí do obličeje. V Pardubicích na vlak již čekají pořádkové síly včetně psovodů, kteří provádí hromadný zákrok a vyvádějí z vlaku 40 nejagresivnějších, které jim Anna K. označuje. Přivádí je také do kupé, ze kterého byla málem vyhozena oknem, ale toto je již prázdné a Anna K. si na popisy pachatelů již nevzpomene.⁵⁰

Při provádění perlustrací vyvedených výtržníků však většina z nich ponechává v rukou příslušníků své doklady a nikým nepronásledováni utíkají zpět do vlaku, který se místo toho, aby byl okamžitě odstaven, opět rozjíždí. Pardubické nástupiště je zasypáváno lahvemi a vyhazovanými drobnými částmi zařízení vlaku.⁵¹ Uvnitř vše pokračuje podle stejného scénáře a s ohledem na momentální únavu Zika a Pavla S., přebírá velení mladistvá Jana W., která vlastnoručně vyráží dveře jednoho kupé, tyto odtáhne k nejbližšímu oknu a vyhazuje ven. Pokračuje ve strhávání konzolí a záclon z oken, které rovněž vyhazuje. Poté co je sama zmožena, probouzí dřímající kamarády údery činelů, spícího Zika navíc fackou do tváře, a obraz zkázy pokračuje. V České Třebové jsou z vlaku po opětovné intervenci průvodčí vyvedeni pouze dva chuligáni. Příslušníci Bezpečnosti však nekompromisně trvají na vystavení potvrzení o vyloučení z přepravy. Zoufalá průvodčí lístky spěšně vypisuje, a ačkoliv vysvětluje, co se ve vlaku odehrává, nenajde se nikdo, kdo by do vlaku vstoupil, případně rozhodl o dalším nepokračování v cestě, a je vydán signál k odjezdu vlaku.⁵² Fanoušci se mezi sebou povzbuzují provoláváním hesel: *to tady rozmlátíme jako v Bruselu, zlatej Brusel, Liverpool, z policajtů naděláme trpaslíky a z antonů angličáky, jen to se to objevěj*. Před Karvinou se situace zklidňuje a částečně zdemolovaný vlak je po zastávce v uvedeném městě opět puštěn do další trasy.

---

⁵⁰ Okolnost pokusu o vyhození průvodčí je v dalších rozhodnutích bezpečnostních a justičních orgánů pominuta.

⁵¹ Za netaktický zákrok jsou později kázeňsky potrestáni příslušníci jak SOOŽ tak VB.

⁵² V návrhu na podání obžaloby vyšetřovatel kpt. Pavel G. poukazuje mj. i na „*neschopnost Bezpečnosti v České Třebové čelit výtržnostem fanoušků, ačkoliv měli o tomto prokazatelně zprávy již z Pardubic a neučinili žádná opatření*“.

Před Čadcou ale výtržnosti opět propukají, tentokrát formou prokopávání mezistěn kupé. Za průvodčí přichází muž z vagonů první třídy, který se prokáže odznakem kriminální služby a žádá, aby v Čadci bylo vyrozuměno Železniční oddělení VB a vlak nekompromisně zastaven, neboť hrozí vystupňování násilí vůči ostatním cestujícím. „*Před Čadcou za mnou přiběhl Cikán z kupé, ve kterém cestovalo 5 Cikánů, a stěžoval si, že mezi Přerovem a Hranicí opilí mladíci vnikli k nim do kupé a vyhrožovali násilněm jeho osmileté dcery. Když vlak v Čadci zastavil, tak ti Cikáni vystupovali z vlaku a ten Cikán mi řekl, že se vlastně nic nestalo a abych to dále neřešila*“.⁵³ Rychlík znovu jede dál a v 06.20 zastavuje v Žilině, kde je proveden další hromadný pořádkový zákrok, při kterém je vyvedeno 32 osob.⁵⁴ I zde se však například obv. Michalovi K. podaří Bezpečnosti utéct a vrací se do vlaku. Tři zcela zdemolované vagony jsou odpojeny a zbytek pokračuje dál do Bánské Bystrice, kam přijíždí s dvouhodinovým zpožděním. Výtržnosti nekončí ani tady a průvod chuligánů za asistence Bezpečnosti nejméně třikrát zastavuje dopravu, když po vykřiknutí hesla ROWLIES⁵⁵ si všichni lehají na vozovku a chodníky a skandují. O průběhu utkání na stadionu Dukla Bánská Bystrica nejsou zjištěny žádné zprávy a fanoušci se vrací tímtež rychlíkem večer 19. 6. 1985 zpět do Prahy. Během této cesty někteří navrhují vlak zapálit. Vyskytuje se rovněž hluk a rozbíjení lahví, ale k podobnému jednání jako v případě cesty na Slovensko již nedojde. Mezitím je Oddělením vyšetřování VB v Žilině zahájeno trestní stíhání a v železničním depu Zvolen provedeno ohledání zničených vagonů. Později je vyšetřování předáno do Prahy a na základě zjištěných přezdívek, výpovědí personálu nádraží a zejména Anny K. jsou postupně ustanovováni a konfrontováni jednotliví výtržníci, kterých je celkem 64, z toho dvě dívky. Ne každému se trestnou činnost podaří prokázat a 13. 12. 1985 se ve vypůjčené jednací síni Městského soudu v Praze, koná hlavní líčení před soudcem Obvodního soudu pro Prahu 2⁵⁶ proti pouhým třinácti obžalovaným, kterým jsou rozsudkem o 64 stranách uděleny tresty podmíněné i nepodmíněné. Odsouzení se postupně proti verdiktu odvolávají, avšak rozhodnutím Městského soudu v Praze ze dne 19. 3. 1986⁵⁷ jsou jejich odvolání zamítnuta. Vzniklá škoda po odečtení amortizace činní 238.288,-Kčs. Tři vagony jsou jako neopravitelné trvale vyřazeny z inventáře ČSD a jako

---

⁵³ Z protokolu o výslechu svědkyně Anny K., ČVS: 5X/103-85, datum nečitelné, Správa SNB hl.m. Prahy a Stč. Kraje, Odbor vyšetřování VB.

⁵⁴ Mezi nimi je shodou okolností ztotožněn i Ivan L., který později, v srpnu roku 1988, při útěku spartánských fanoušků před bezpečností, srazil na zem důchodkyni Zdeňku L.

⁵⁵ Vyšetřovatelem je ve výpovědích svědků a obviněných zapsáno slovo *roulis*, což jsou podle nich angličtí fanoušci. V písemnostech justičních orgánů je uvedeno slovo *rowlies*.

⁵⁶ Sp. zn.2T 1X5/85.

⁵⁷ Sp. zn. 7To1X0/86 a 7To 1X1/86.

odstrašující příklad krátce vystaveny na výstavišti v Brně, zbylých 6 je rekonstruováno. Hlavní obžalovaný Jaroslav S. je v posudku znalkyně MUDr. Evy N. označen jako psychopatická, explozivní a nezdrženlivá osobnost. Zároveň s trestem je mu uloženo psychiatrické, protialkoholické a protitoxikomanické léčení. Ze zpráv o pověstech obviněných vyplývá, že až na Jaroslava S. a Janu W., jsou všichni hodnoceni příznivě, mají dobrou pracovní morálku a kladný vztah k socialistickému zřízení.

Případu se všímá i denní tisk. Československý sport ve vydání z 18. 7. 1985⁵⁸ cituje např. vyjádření sekretáře Slavia Praha IPS JUDr. Ivo Lubase: „*Uvažujeme o místech k sezení v kotli a jeho oplocení, o dohodě s VB a posílení služeb. Dále uvažujeme o tom, že RaJ nebude v době utkání prodávat alkoholické nápoje v okolí stadionu*“. Sekretáři Bohemians ČKD Praha Miroslavu Bičkovci se nelíbí zákaz vstupu osob s vlajkami, neboť jak uvádí „*[...] právě vlajky pomáhají určit případné ohnisko problémů. Navíc víme, že to jsou slušní chlapi, stačí ale 1-2 výtržníci a je hotovo*“. Slovenský časopis SMENA uveřejňuje 26. 6. 1985 článek Pohroma na Hrone⁵⁹, ve kterém autoři značně zkráceně popisují násilnosti během cesty, avšak vzniklou škodu reálně popisují tak, že „*iba madlá záchranných brzd zostala nepoškodená*“. Snahu sdělovacích prostředků případ předložit veřejnosti v mírnějším světle dokumentuje rozhovor s průvodčí Annou K., v příloze Mladé fronty dne 29. 6. 1985, v článku Střepy zlého snu,⁶⁰ kde je kromě jiného dotazována, zda její pokus o vyhození z okna nebyl fanoušky míněn spíše jako žert.⁶¹

Katastrofa rychlíku Hron je ukázkovým příkladem nezvládnutí situace bezpečnostními orgány napříč Československem. Na jednotlivých nádražích zakročující nebo pouze pasívně přítomní příslušníci VB a SOOŽ ve svých svědeckých výpovědích uvedli, že na vlastní oči viděli rozsah poškození vlaku a věděli co se uvnitř děje. Strojvedoucí vlaku i výpravčí uvedli, že nedostali od nikoho pokyn k přerušení jízdy a proto souprava pokračovala dál. Průvodčí i běžní cestující byli ponecháni bezohledně v nebezpečí a orgány VB a SOOŽ nečinností umožnili nejen páchaní trestného činu, ale i uniknutí ostatních pachatelů trestnímu stíhání nebo trestu. Ani tato událost však odpovědné osoby minimálně do roku 1994 nepoučila a nedokázala zajistit bezpečnost osob cestujících ve vlacích spolu s chuligány, což mělo za následek úmrtí Štefana

⁵⁸ HRÁCH, V. Chuligány nikdo nechce. *Československý sport*. Praha, 1985, roč. XXXIII, č. 167, s. 7.

⁵⁹ GALLO, R., SEMANCO, E. Pohroma na Hrone. *Smena*. Bratislava, 1985, roč. 38, č. 148, s. 7.

⁶⁰ KOVÁŘÍK, V. Střepy zlého snu. *Víkend Mladé fronty*. Praha, 1985, roč. XLI, č. 26, s. 2.

⁶¹ V tomto článku jsou uveřejněny fotografie interiérů zdemolovaných vagonů, které nepochází z fotodokumentace trestního spisu. Porovnáním s fotodokumentací se novinové fotografie jeví jako více drastické. Pozn. aut.

K. Naopak je nutno konstatovat naprosto precizní práci vyšetřovatele kpt. Pavla G. z Oddělení vyšetřování VB pražské Bezpečnosti, kterému byl jeho návrh na podání obžaloby téměř celý odcitován jak v obžalobě, tak v uvedeném rozsudku. Kvalitu jeho práce pak dokazuje i velmi krátká doba, za kterou byli pachatelé od spáchání činu postaveni před soud a pravomocně odsouzeni.

3.1.1 Plzeň, Gottwaldovo nádraží, srpen 1988

9. srpna 1988 proběhlo v Plzni ligové utkání, které mělo tragickou dohru v podobě úmrtí invalidní důchodkyně Zdeňky L. O případu je následující den informován Ministr vnitra a životního prostředí České socialistické republiky v situační zprávě č. 222 ze dne 10. 8. 1988.⁶² Pro představu o bezprostřední činnosti bezpečnostních orgánů na místě, uveďme podstatnou část situační zprávy (uvedeno autenticky, včetně gramatických chyb), přičemž osobní data všech osob nebudou uváděna: *„Dne 9. 8. 1988 v době od 16.30 hod do 18.15 hod proběhlo v Plzni Štruncových sadech, prvoligové fotbalové utkání mezi TJ Škoda Plzeň a ČKD Sparta Praha. Přítomno zde bylo asi 13.000 diváků, s toho vlajkonošů Sparty asi 300. Utkání zajišťovali příslušníci MS SNB Plzeň v počtu 30 příslušníků a ŠPO KS SNB Plzeň v počtu 22 příslušníků, včetně pořadatelské služby TJ Škoda a požárníků MS SPO Plzeň s požární cisternou. [...] Po skončení utkání odcházeli vlajkonoši Sparty směrem ze Štruncových sadů, nádražní tř. na Gottwaldovo nádraží. Byli doprovázeni skupinou vlajkonošů TJ Škoda. Na Nádražní tř. někteří z vlajkonošů začali házet kameny na tramvaj, jejíž řidič Lubomír C. mladíky napomínal ke kázni a při vystoupení z tramvaje byl těmito napaden, utrpěl lehké zranění na obličeji. Tramvajová doprava byla zastavena na 20 min. Pachatele se dosud nepodařilo zjistit. Když skupiny vlajkonošů přišli před Gottwaldovo nádraží, tak se zde vzájemně napadli a v tomto pokračovali i ve vestibulu. Na místě byli zadrženi a pro svoji opilost předáni do PAZS v Plzni: Tomáš T., Roman P., Milan Š., Richard B., Pavel H., kteří budou po propuštění z PAZS stíháni pro tr. č. výtržnictví podle parag. 202/1 tr. Zákona. Pro tento tr. čin bylo příslušníky VŠO⁶³ MS SNB Plzeň vzneseno obvinění dalším účastníkům a to mladistvému Pavlu Z. a Miloši S., kteří byli po provedených úkonech propuštěni. Dále byl předán do PAZS v Plzni Ivan L., který je důvodně podezřelý z tr. Činu ublížení na zdraví, neboť ve vestibulu G.N. srazil při běhu ze schodů cestující Zdeňku L., nar. 4.1.1914, která*

⁶² MINISTERSTVO VNITRA A ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČSR. Situační zpráva č. 222 ze dne 10.8.1988, o mimořádných událostech a některých trestných činech v ČSR za operační den 9.8.1988, č.j. SE-011/30-88.

⁶³ Zde patrně překlep autora zprávy, operačního důstojníka kpt. Váni. Jedná se o zkratku OVŠ, tehdy odbor vyšetřování. Pozn. aut.

v důsledku pádu utrpěla těžká zranění hlavy a byla převezena na ARO FN v Plzni, kde bylo zjištěno, že její zdravotní stav je kritický. Pachatel L. byl zjištěn operativní hlídkou SVB Plzeň. [...] Převážná část vlajkonošů obou fotbalových klubů byla oblečena ve stylu p u n c k - r o o k“.⁶⁴

Jak se později ukázalo, zadržený Ivan L. byl jedním z 32 spartánských chuligánů, vyvedených v Žilině bezpečnostními orgány z rychlíku Hron, dne 19. 6. 1985.⁶⁵ Srovnáním výše uvedené situační zprávy s dozorovým trestním spisem Okresní prokuratury Plzeň-město sp. zn. 1Pv2X2/88⁶⁶ ovšem vyplývá, že situační zpráva pominula fakt, že Ivan L. byl původně zadržen příslušníkem SOOŽ nstržm. Vladimírem M., z důvodu napadání plzeňských fanoušků. Tomuto se však vysmekl a při útěku před ním srazil ze schodů u 3. nástupiště důchodkyni Zdeňku L. Jmenovaná dne 12. 8. 1988 zemřela na zlomeninu spodiny lebeční a Okresní soud v hlavním líčení dne 8. 2. 1989 věc překvalifikoval na nedbalostní trestný čin. Vzhledem k abolicí prezidentské amnestie ze dne 27. 10. 1988 rozhodl o zastavení trestního stíhání.

Dne 10. 8. 1988 vychází v Rudém Právu (dále RP) článek s názvem Mistr nováčka nepřekonal,⁶⁷ kde je případ sražené důchodkyně stručně popsán a je zde mimo jiné uvedeno: „*Plzeňský případ je na prahu nové sezony vážným varováním. Chování fotbalových fanoušků vyžaduje rozhodné řešení, aby sport zůstal především lidovou zábavou a nestal se arénou pro řádění nezodpovědných žvlů*“.

11. 8. 1988 je v RP zveřejněno Zásadní stanovisko výboru sparty,⁶⁸ rozdělené do tří tučně zvýrazněných bodů, z nichž nejpozoruhodnější je bod č. 2, kde se zapovídá vstup neupřesněným chuligánům, kteří zřejmě na svých oblecích budou mít nášivky nebo jiné oddílové symboly. Z logiky textu navíc vyplývá, že Výbor Sparty vyzývá ostatní ligové kluby, aby nepouštěli takovéto spartánské fanoušky na své stadiony: „*S okamžitou platností vydáváme zákaz vstupu na stadion Sparty lidem tohoto ražení, kteří budou mít některý ze symbolů našeho oddílu. Organizační komise spolu s pořadateli budou provádět zesílenou kontrolu při vstupu na stadion. Žádáme, aby vůči těmto žvlům provedly podobná opatření i ostatní ligové oddíly*“.

---

⁶⁴ Archív bezpečnostních složek, Oddělení archivních fondů MV ČSR, StB a Vojsk MV, Kanice, č. j. ABS 7252/2015 AKA, sp. zn. ABS-S 7251/2015 AKA.

⁶⁵ Srov. kapitola 4.1.2.

⁶⁶ Prvoinstanční trestní spis Okresního soudu Plzeň-město nebyl ve Státním oblastním archivu Blovice dohledán. Nalezen byl pouze odvolací spis Krajského soudu v Plzni 6To7X/89. Proti původnímu rozsudku o zastavení trestního stíhání se odvolala prokurátorka Okresní prokuratury Plzeň-město.

⁶⁷ Mistr nováčka nepřekonal (*autor neuveden*). *Rudé právo*. Praha, 1988, roč. 68, č. 187, s. 8.

⁶⁸ Zásadní stanovisko výboru Sparty (*autor neuveden*). *Rudé právo*. Praha, 1988, roč. 68, č. 188, s. 8.

12. 8. 1988 vychází v RP článek Vykročení s kaňkou,⁶⁹ kde se opět Výbor Sparty s odvoláním na incident v Plzni distancuje od násilí a varuje před fanoušky, kteří si berou příklad z anglických rowdies. Sérii kritických článků uzavírá sloupek v RP ze dne 17. 8. 1988 nazvaný Stop vlajkonošům!,⁷⁰ kde je uvedeno, že Výbor fotbalového svazu československého svazu tělesné výchovy svolal kvůli plzeňskému incidentu mimořádný aktiv, ze kterého vyplynul jednoznačný závěr, že na všechny ligové stadiony mají vlajkonoši vstup zakázán. Zároveň zde vzešel námět k přehodnocení směrnic týkajících se odměňování pořadatelů a větší početní účasti příslušníků SNB na utkáních.

3.1.2 Smrt nadrotmistra K.

V podvečer dne 30. 10. 1994, v pořadí třetím vagonem spěšného vlaku č. Sp1830, cestuje od Olomouce ke svému vojenskému útvaru do Tábora pětadvacetiletý nadrotmistr Štefan K., stojící poblíž nástupní plošiny zadních vagonových dveří. Spolu s ním zde stojí i tři čtrnáctileté dívky, cestující z Votického internátu do Hostivaře. V Benešově, v 16.39 hodin, do vlaku nastupuje 26 fanoušků fotbalového klubu FC Boby Brno, jedoucí z utkání jejich klubu s týmem FC Švarc Benešov, z nichž téměř všichni jsou zjevně posílení alkoholem a okamžitě po vstupu do vagonu začínají slovně napadat ostatní cestující a s některými se i postrkovat. Mladíci se ptají cestujících, zda jsou z Brna a každý kdo uvedený jiné bydliště dostane ránu pěstí, nebo kopanec do břicha. Na zadní plošině poblíž přechodu mezi třetím a čtvrtým vagonem stojí důchodce Ing. Jaroslav R., vedle kterého leží jeho pes. Dvaadvacetiletý Marcel S. šlápne psovi na nohu, za což je Ing. R. napomenut. Marcel S. na toto reaguje tak, že obklopen ostatními fanoušky snímá Ing. R. z obličejové brýle, které hodí na zem, rozšlápne je a udeří starého pána pod pravé oko. Toto sleduje ze svého místa Štefan K., který přistupuje ke skupince kolem Marcela S. a vytýká jim jejich početní převahu proti starému pánovi. Jejich vztek se záhy obrací proti němu a je posměšně dotazován, zda podle šikmých očí není náhodou Číňan, nebo Spart'an. Na odpověď nečeká pětadvacetiletý Jan F., který zasype Štefana K. ránami pěstí do obličejové a kopáním do břicha. Štefan K. po první ráně padá na zem, ale ihned vstává a aktivně se brání, na což reaguje dalších sedm chuligánů a zapojují se do jeho mlácení. Napadený K. končí na zemi, kde je kopán tak dlouho, až se útočníci unaví. Z pozdějších svědeckých výpovědí je zjištěno, že nejvíce K. mlátil a kopal právě Jan F. Po chvíli někdo ze skupinky útočníků zakřičí, aby bezvládného K. vyhodili ven. Jan F. otevírá levé dveře

⁶⁹ Vykročení s kaňkou (*autor neuveden*). *Rudé právo*. Praha, 1988, roč. 68, č. 189, s. 8.

⁷⁰ Stop vlajkonošům! V lize jen se smlouvami (*autor neuveden*). *Rudé právo*. Praha, 1988, roč. 68, č. 193, s. 8.

vagonu ve směru jízdy, Marcel S. uchopuje tělo Štefana K. za oděv a vyhazuje ven. Vlak v tu dobu jede rychlostí 95 km/h. Následně se Marcel S. pokusí zavřít dveře vagonu, což se mu ale nedaří. Štefan K. se tak ocitá v 16.56 hodin, na 149. traťovém kilometru, mezi stanicemi Čerčany a Senohraby, těsně vedle levé koleje trati směrem na Prahu. Pád přežije, je při vědomí a během několika minut se snaží povstat. Toto se mu nepodaří a je levým bokem lokomotivy vlaku č. 9136, který projíždí stejným směrem pár minut poté, v rychlosti 50km/h sražen a usmrcen. Svědek Karel L., strojvedoucí vlaku č. 9136, v protokolu o výsledku svědka vypovídá: „[...]byla špatná viditelnost a kolem 17. hodiny jsem zahlédl klečet poškozeného mezi prvou a druhou kolejí, čelem k lokomotivě na vzdálenost asi 50 metrů. Jel jsem rychlostí kolem 80 km/hod. začal jsem ihned brzdit a houkat, ale levým bokem lokomotiva srazila poškozeného, který klečel ve vztyčené poloze s hlavou mírně skloněnou. Souprava zastavila asi po 350 metrech. Podle polohy poškozeného usuzuji, že musel vypadnout z levé strany přede mnou jedoucího vlaku“. Po vyhození K. z vlaku mezi útočníky koluje jeho příruční taška a z nalezených věcí se dozvídají, že se jedná o vojáka. Přesouvají se meziplošinou do jiného vagonu, přičemž když míjí dívky stojící poblíž WC, využívá toho procházející Marcel S. k osahávání svědkyně Aleny K., která zůstává strachem paralyzována, a ačkoliv má záchrannou brzdu nad sebou, tak tuto není schopna v důsledku strnutí použít. V tu chvíli tato svědkyně slyší jiného fanouška, který křičí na své kamarády, že to přehnali. Pozornost se obrací na něj, je zatažen do vedlejšího vagonu a zkopán.

V následném trestním řízení byla obhajoba vystavěna především na okolnosti, že poškozený byl na dveře vlaku pouze vhozen. Dveře se pak měly samovolně otevřít a dojít k jeho vypadnutí. Znaleckým posudkem tato varianta byla jednoznačně vyvrácena. Shodou nešťastných náhod nebyly dveře inkriminovaného vagonu opatřeny jistícím třmenem, který znemožňuje otevření za jízdy o rychlosti nad 5 km/h a dveře tak bylo možno otevřít pouhým stiskem kliky. Z psychologického znaleckého posudku Jana F. vyplynulo, že „[...] agresivní sklony se u něj vyskytují v přiměřené míře a může je odbrzdit požitý alkohol, přičemž jeho agresivitu mohla vyvolat celková atmosféra navozená skupinou fanoušků“. U hlavního líčení pak znalkyně dospěla k závěru, že jeho resocializace je méně příznivá. Rozsudkem Krajského soudu v Praze spisové značky 7T5X/97 je dne 6. 11. 1997 odsouzen k odnětí svobody v délce 13 roků. Dne 21. 1. 1998, po řádném opravném prostředku, Vrchní soud předchozí rozsudek zrušuje a snižuje mu

trest na 12 let ve věznicí se zvýšenou ostrahou. Marcel S. v r. 1997 umírá⁷¹ a potrestání se tak již nedočká.

Uvedené tři případy nejzávažnějších následků chuligánského násilí v praxi jasně dokazují psychologickou teorii nebezpečnosti kolektivního násilí a skupinové atmosféry, která podpořena alkoholem dokáže změnit momentální chování i jinak neagresivních a intelektově normálních jedinců. Pokud by navíc bezpečnostní orgány již v roce 1985 přijaly taková opatření, aby chuligánské skupiny byly při svých přejezdech ve vlacích monitorovány, nemuselo by k úmrtí vojáka K. vůbec dojít.

Okolnost, že policie v Benešově zjevně podnapilé chuligány k vlaku pouze doprovodila, víc se o ně nestarala a nic netušící běžné cestující ponechala svému osudu, je přinejmenším trestuhodná.⁷²

3.2 Politika státu v rámci prevence diváckého násilí a návaznost na mezinárodní aktivity

Po tragickém bruselském utkání dochází trpělivost i nejvyšším evropské politické sféře a dne 19. 8. 1985 přijímá Rada Evropy Evropskou konvenci o diváckém násilí a neslušném chování při sportovních událostech a zvláště při fotbalových zápasech⁷³ (dále jen Úmluva). Při shromažďování literatury a dalších materiálů pro tuto bakalářskou práci bylo požadavkem o zaslání oficiálního překladu osloveno Ministerstvo zahraničních věcí ČR, které ve svém sdělení č. 118/1996 Sb.⁷⁴ o přijetí této Úmluvy uvádí, že „*do textu úmluvy lze nahlédnout na Ministerstvu zahraničních věcí a Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy*“. Toto ministerstvo však požadovaný překlad neposkytlo a kopie textu byla dodána Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, i když i zprvu zde se vyskytla povinná komplikace, a to, když příslušná úřední osoba trvala na tom, že do textu lze sice nahlédnout, ale není nárok na poskytnutí jeho kopie.⁷⁵ Text je na uvedeném ministerstvu stále uchováván v původním, dnes již archaickém písmu elektrického psacího stroje. Úmluva v souladu s jejím článkem č. 13, odst. 2 vstoupila dnem 1. 6. 1995 v platnost i pro Českou republiku, která vyjádřila svůj souhlas být zavázána Úmluvou. Již v preambuli⁷⁶ se uvádí, že členské státy Rady Evropy a ostatní účastnické státy

⁷¹ Záznam o příčině smrti nebyl při studiu části spisu předložen k nahlédnutí.

⁷² Rozsudek KS v Praze ze dne 6. 11. 1997, sp. zn. 7TX4/97, s. 3.

⁷³ European Convention on Spectator Violence and Mishbehaviour at Sports Events nad in Particular at Football Matches.

⁷⁴ ČESKO. MINISTERSTVO ZAHRAIČNÍCH VĚCÍ. Sdělení č. 118/1996 Sb. In *Sbirka zákonů, Česká republika*. 1996, částka 37, s. 1404.

⁷⁵ FRANCIE. Evropská konvence o diváckém násilí a neslušném chování při sportovních událostech a zvláště při fotbalových zápasech. In *Divize publikací a dokumentů*. Strasbourg, 1990, 8 s.

⁷⁶ FRANCIE. Evropská konvence o diváckém násilí a neslušném chování při sportovních událostech a zvláště při fotbalových zápasech. In *Divize publikací a dokumentů*. Strasbourg, 1990, s. 1.

Evropského kulturního shromáždění jsou mj. „[...] znepokojeny násilím a neslušným chováním a jejich důsledky mezi diváky při sportovních událostech a zvláště při fotbalových zápasech“, což, i když není vysloveně zmíněno, naznačuje jasnou dobovou souvislost s bruselským fotbalovým utkáním.

Článek 3 Úmluvy,⁷⁷ zavazuje členy kromě jiného k:

- zajištění realizace opatření k zabránění a zvládnutí násilí, zabezpečení použití pořádkových zdrojů jak uvnitř stadionů, tak v jejich blízkosti,
- výměně informací mezi policejními silami,
- použití opatření, která zabezpečí potrestání usvědčených pachatelů přestupků,
- podpoře dobrého vedení klubových fanoušků,
- zajištění legislativních prvků, které budou obsahovat sankce za neuposlechnutí tam, kde jsou obavy z násilí,
- zabezpečení stavební konstrukce stadionů s cílem neumožnění vzniku násilí mezi diváky,
- účinnému oddělení soupeřových příznivců a jejich umístění do specifických prostor,
- zajištění kontroly diváků již při prodeji vstupenek,
- vyloučení nebo zákazu vstup na stadion potencionálním výtržníkům,
- vybavení stadionů hlásícím systémem a systémem dohlížení,
- přijetí zákazu vnášení alkoholických nápojů na stadiony a zajištění toho, aby nealkoholické nápoje byly k dostání pouze v bezpečných baleních,
- zabezpečení zabránění vnášení nebezpečných předmětů,
- přijetí sociálních a vzdělávacích opatření při podpoře sportovních ideálů, vyzdvihování pojmu fair play jak mezi diváky, tak mezi sportovci.

Jednou z výše uvedených podmínek, které Česká republika v rámci příprav na přijetí Úmluvy zajistila, byla Dohoda mezi tehdejším Českomoravským fotbalovým svazem a Policií ČR o vzájemné spolupráci při zajišťování veřejného pořádku, ochraně bezpečnosti osob a majetku při fotbalových utkáních, ze dne 19. 5. 1995, která byla postupem času novelizována až do současné podoby. V průběhu dalších let byla také doplňována ustanovení jak trestního zákona, tak zákona o přestupcích, která specifikují jednotlivé skutkové podstaty ve vztahu k deliktům spáchaným v souvislosti s diváckým násilím a dalšími výtržnostmi.

Lze konstatovat, že současná politika České republiky ve vztahu k tomuto tématu klade důraz jak na prevenci, tak na postih. Aktualizovaným prvkem je Manuál pro

---

⁷⁷ FRANCIE. Evropská konvence o diváckém násilí a neslušném chování při sportovních událostech a zvláště při fotbalových zápasech. In *Divize publikací a dokumentů*. Strasbourg, 1990 s. 2-4.

fotbalové kluby (dále jen manuál), vydaný Ministerstvem vnitra ČR dne 30. 7. 2015,⁷⁸ který doprovází přijetí dodatku č. 1 k Dohodě o spolupráci k zajišťování bezpečnosti a pořádku při fotbalových utkáních ze dne 11. 2. 2013.

3.2.1 Spolupráce Policie ČR a fotbalové asociace

Historie organizované a písemně stanovené spolupráce mezi policií a fotbalovým svazem počíná dnem výše uvedené Dohody mezi Českomoravským fotbalovým svazem a Policií ČR o vzájemné spolupráci při zajišťování veřejného pořádku, ochraně bezpečnosti osob a majetku při fotbalových utkáních. Uzavření této dohody bylo jednou z podmínek, ke které se Česká republika zavázala v rámci příprav na přijetí Úmluvy. Dohoda byla následně nahrazována dalšími ujednáními a dodatky, a to 17. 7. 2003, 14. 3. 2005 a 16. 2. 2009. V době koncipování této práce byla posledním písemným výstupem jednání mezi policií a fotbalovým svazem Dohoda o spolupráci k zajišťování bezpečnosti a pořádku při fotbalových utkáních⁷⁹ (dále jen Dohoda), ze dne 11. 2. 2013, uzavřená v souladu s § 14, zákona o policii,⁸⁰ která ruší akt z 16. 2. 2009. Dohoda mimo jiné reaguje na změnu názvu z Českomoravského fotbalového svazu na Fotbalovou asociaci ČR (dále jen fotbalová asociace).

„Předmětem dohody je vymezení některých zásad a forem činností a spolupráce při konání fotbalových utkání v rámci fotbalové asociace a mezinárodních fotbalových utkání. Dále je předmětem dohody zejména úprava konkrétní formy spolupráce a výměny informací mezi policií, fotbalovou asociací a fotbalovými kluby a zásady společné mediální politiky“.⁸¹

V článku 2 je definována subsidiarita činnosti policie v návaznosti na § 7a, odst. 2 zákona o podpoře sportu⁸² a přijmout potřebná opatření k zajištění pořádku a bezpečnosti osob a majetku v průběhu sportovního podniku má za povinnost fotbalová asociace a jednotlivé fotbalové kluby.

---

⁷⁸ MINISTERSTVO VNITRA ČR. Manuál pro fotbalové kluby. In *Ministerstvo vnitra představilo manuál pro fotbalové kluby* [online]. Praha, 2015 [cit. 2015-10-15]. Dostupné z WWW:<<http://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-predstavilo-manual-pro-fotbalove-kluby.aspx>>.

⁷⁹ FOTBALOVÁ ASOCIACE ČR. Dohoda o spolupráci k zajišťování bezpečnosti a pořádku při fotbalových utkáních [online]. Praha, 2013, [cit. 2015-10-15]. Dostupné z WWW:<<http://nv.fotbal.cz/scripts/detail.php?id=176287&tmplid=1292>>.

⁸⁰ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 4088.

⁸¹ FOTBALOVÁ ASOCIACE ČR. Dohoda o spolupráci k zajišťování bezpečnosti a pořádku při fotbalových utkáních [online]. Praha, 2013, s. 1 [cit. 2015-10-15]. Dostupné z WWW:<<http://nv.fotbal.cz/scripts/detail.php?id=176287&tmplid=1292>>.

⁸² ČESKO. Zákon č. 115/2001 Sb. o podpoře sportu. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 47, s. 3010-3011.

„Dojde-li k závažnému porušení návštěvního řádu sportovního zařízení a současně je tím ohrožena závažným způsobem bezpečnost osob (životy, zdraví, majetek) a přes veškerá opatření učiněná vlastníkem stadionu, nebo osobou oprávněnou využívat stadion k uspořádání fotbalového utkání, nedojde k obnovení pokojného stavu, nebo je situace takového rázu, že pořadatel není schopen vlastními silami situaci vyřešit, dá odpovědný zástupce fotbalového klubu podnět k přerušení, nebo ukončení fotbalového utkání a bez zbytečného odkladu požádá o pomoc policii“.⁸³ Odpovědným pracovníkem, který přeruší utkání a vyžádá pomoc policie je bezpečnostní manažer domácího klubu. Závazky fotbalové asociace jsou taxativně vyjmenovány v odst. 3, čl. 2 Dohody, podle kterého musí stadiony fotbalových klubů 1. a 2. ligy disponovat:⁸⁴

-řídící místností s odpovídajícím výsledkem na divácké sektory stadionu pro štáb velitele opatření a bezpečnostního pracovníka fotbalového klubu. Tyto prostory vybaví monitory pro záznam a vyhodnocování kamerového systému s výstupem zpracovaného materiálu pro další činnost orgánů činných v trestním řízení a technickým zařízením umožňujícím využití rozhlasového zařízení k přímému oslovení přítomných diváků, a to ve všech nebo jen v určitých prostorách,⁸⁵

-infrastrukturou stadionu tak, aby v případě potřeby došlo k účinnému oddělení fanoušků obou fotbalových klubů jak u vstupů, tak na samotném stadionu. Při použití pevných překážek zabezpečí jejich odolnost proti tlaku,

-bezpečnostním kamerovým systémem k monitorování a záznamu všech diváckých sektorů a jeho napojení do řídící místnosti s možností jeho ovládnutí z těchto prostor tak, aby kamery umožňovaly záznam všech incidentů a usnadnily identifikaci jejich původců,

-lékařskou stanicí první pomoci s dostatečným zdravotnickým a personálním vybavením, není-li první pomoc na stadionu zajišťována vozidly zdravotnické služby,

-zabezpečení vnějších obvodových stran stadionu plotem, zdí nebo jiným podobným zařízením, které zabraňuje jakémukoliv nekontrolovanému vniknutí osob a vnášení předmětů nebo nebezpečných látek do prostoru stadionu,

-dostatečným počtem turniketů pro plynulou kontrolu diváků při vstupu do prostoru stadionu,

---

⁸³ FOTBALOVÁ ASOCIACE ČR. Dohoda o spolupráci k zajišťování bezpečnosti a pořádku při fotbalových utkáních [online]. 2013, s. 2 [cit. 2015-10-15]. Dostupné z WWW:<<http://nv.fotbal.cz/scripts/detail.php?id=176287&tmplid=1292>>.

⁸⁴ FOTBALOVÁ ASOCIACE ČR. Dohoda o spolupráci k zajišťování bezpečnosti a pořádku při fotbalových utkáních [online]. Praha, 2013, s. 2-3 [cit. 2015-10-15]. Dostupné z WWW:<<http://nv.fotbal.cz/scripts/detail.php?id=176287&tmplid=1292>>.

⁸⁵ Pracoviště pro štáb velitele opatření bývá v některých obzvláště rizikových utkáních doplněno o speciální velitelské vozidlo policie technologicky vybavené pro on-line obrazovou komunikaci s vrtníkem Letecké služby Policie ČR. O tomto prostředku blíže v dalších kapitolách.

- odpovídajícím počtem nouzových východů, které nemohou zároveň sloužit jako vchody a které poskytují dostatečné bezpečnostní záruky v případě evakuace osob ven ze stadionu nebo na hrací plochu,
- viditelně umístěným návštěvním řádem stadionu (případně shrnutím jeho podstatných částí ukládajících povinnost návštěvníkům stadionu) při vstupech na stadion a zveřejněným návštěvním řádem stadionu na webových stránkách každého fotbalového klubu,⁸⁶
- nezbytnými nápisy a piktogramy, které dovedou diváky spolehlivě do sektoru, pro který mají vstupenku a k nouzovým východům v případě potřeby rychlého vyklizení stadionu,
- parkovacími místy nebo podobnými prostory vhodnými k parkování pro zasahující jednotky policie,
- v případě rizikovitosti utkání a žádosti o přítomnost policie na stadionu za účelem zkrácení doby od případného požadavku zákroku, odpovídající místností či prostory se sociálním zázemím pro policejní jednotku, pokud nebude dohodnuto jinak.

Dalším důležitým prvkem je institut bezpečnostního pracovníka fotbalového klubu, a v případě mezinárodního utkání i bezpečnostního pracovníka fotbalové asociace. Bezpečnostní pracovník⁸⁷ je první kontaktní osobou spolupráce mezi policií a klubem. Je začleněn do štábu velitele opatření, kde je přítomen po dobu celého fotbalového utkání. V krajních situacích zajišťuje a organizuje výkon pořadatelské služby podle požadavku velitele opatření tak, aby jak pořadatelská služba, tak i ostatní bezpečnostní složky postupovaly koordinovaně a maximálně efektivně.⁸⁸

V případě rizikových utkání pořádaných v rámci fotbalové asociace je podle článku č. 4 Dohody povinností fotbalového klubu uzavřít písemné místní ujednání o spolupráci za zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku⁸⁹ (dále jen místní ujednání), ve kterém jsou uvedeny předpokládané počty fanoušků obou soupeřů. Zde stojí za zmínku povinnost uvést i předpokládané počty tzv. rizikových fanoušků, včetně odůvodnění toho,

---

⁸⁶ V Manuálu se však oproti Dohodě jasně uvádí, že návštěvní řád musí být v souladu s koncepcí *pána domu* zveřejněn na místě vně stadionu tak, aby se s ním návštěvník mohl plně a jasně seznámit ještě před uzavřením smluvního vztahu, tedy před zakoupením vstupenky. Konstrukce plného a úplného seznámení překonává alternativu pouhého *shrnutí jeho podstatných částí*.

⁸⁷ Nazývaný v jiných částech Dohody a jejích dodatků jako *bezpečnostní manažer*.

⁸⁸ FOTBALOVÁ ASOCIACE ČR. Dohoda o spolupráci k zajišťování bezpečnosti a pořádku při fotbalových utkáních [online]. Praha, 2013, s. 3 [cit. 2015-10-15]. Dostupné z WWW: <<http://nv.fotbal.cz/scripts/detail.php?id=176287&tmplid=1292>>.

⁸⁹ FOTBALOVÁ ASOCIACE ČR. Dohoda o spolupráci k zajišťování bezpečnosti a pořádku při fotbalových utkáních [online]. Praha, 2013, s. 3 [cit. 2015-10-15]. Dostupné z WWW: <<http://nv.fotbal.cz/scripts/detail.php?id=176287&tmplid=1292>>.

proč jsou považováni za rizikové. Dalšími povinnými položkami místního ujednání jsou:⁹⁰

- způsob dopravy fanoušků, kdo pojedou organizovaně a jakými autobusy, včetně jejich registračních značek a kontaktů na jejich řidiče,
- individuální doprava,
- informace o předpokládaných bezpečnostních rizicích, včetně neověřených, například provokace ze strany fanoušků směrem k pořadatelům, pokusy o vzájemný střet v okolí stadionu, pokusy o pronesení pyrotechniky, předpoklad rasistických projevů, nebo vběhnutí na hrací plochu,
- doby instruktáží pořadatelské služby, policie, povinnost pyrotechnických prohlídek a povinnost nepustit na stadion fanoušky, kteří se nacházejí v klubové databázi nežádoucích fanoušků, nebo v téže databázi vedené na fotbalové asociaci, včetně povinnosti tyto databáze na základě konkrétních událostí průběžně doplňovat,
- kontakty na velitele přítomné jednotky Hasičského záchranného sboru, Zdravotní služby, vedení stadionu, odpovědné osoby za předprodej vstupenek, a dále celkové počty pracovníků městské policie, Policie ČR,
- konkrétní specifikace podpory Policie ČR pořadatelské službě (asistence u vstupů, asistence při zadržení fanoušků hostů na stadionu po ukončení utkání).

Listinu místního ujednání podepisuje zástupce fotbalového klubu (již zmíněný bezpečnostní pracovník), delegát fotbalové asociace, zástupce Policie ČR a zástupce obce.

Následné vyhodnocení místního ujednání a provedených opatření je prováděno při ukončení bezpečnostního opatření. Doba provedení tohoto vyhodnocení byla specifikována v dodatku č. 1⁹¹ k Dohodě, ze dne 30. 7. 2015, který byl přijat a podepsán v Národním fotbalovém informačním bodu Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR, za přítomnosti předsedy fotbalové asociace Miroslava Pelty, policejního prezidenta Tomáše Tuhého a ministra vnitra ČR Milana Chovance. Mimo konkretizace doby vyhodnocení opatření je v dodatku uvedeno přistoupení dalšího fotbalového subjektu – Ligové fotbalové asociace, která se podle čl. II dodatku č. 1, podílí na naplňování předmětu Dohody stejně jako fotbalová asociace. Bližší specifikace podílů

---

⁹⁰ FOTBALOVÁ ASOCIACE ČR. Dohoda o spolupráci k zajišťování bezpečnosti a pořádku při fotbalových utkáních [online]. Praha, 2013, Příloha č. 1 [cit. 2015-10-15]. Dostupné z WWW: <<http://nv.fotbal.cz/scripts/detail.php?id=176287&tmplid=1292>>.

⁹¹ Dodatek č. 1 [k] Dohodě o spolupráci k zajišťování bezpečnosti a pořádku při fotbalových zápasech [utkáních]. V době koncipování této práce nebyl nikde zveřejněn. Umístěn pouze na intranetových stránkách Analyticko legislativního odboru Policejního prezidia ČR. Údaje v závorkách označují chyby v nadpisu dodatku.

obou fotbalových subjektů ale není uveden. Za zmínku stojí i výše zmíněná změna doby vyhodnocování opatření. Původní znění čl. 4, odst. 4 Dohody, počítalo s vyhodnocením opatření bezprostředně po ukončení utkání *nebo* při ukončení bezpečnostního opatření. Uvážíme-li, že písemné místní ujednání je vždy obligatorně uzavíráno v případě rizikového utkání, nedává alternativní spojka *nebo* smysl. Rizikovitost utkání totiž není možné zrušit během již rozehraného utkání, a tudíž není možné ukončit bezpečnostní opatření bez toho, aby bylo zároveň ukončeno fotbalové utkání. Podle názoru autora této práce by optimální znění čl. 4 Dohody mělo být „*vyhodnocení se provede bezprostředně po ukončení bezpečnostního opatření*“. Platné znění dodatku č. 1, týkající se vyhodnocování opatření, probíhající *při* ukončení bezpečnostního opatření se jeví jako multitaskingově nereálné. V praxi je bezpečnostní opatření ukončeno radiovou nebo telefonickou relací velitele *ukončuji bezpečností opatření*, a to buď jednotlivým přítomným silám jednotlivě, nebo společně všem.

Ve vyhodnocení se dále uvádí počet porušení návštěvního řádu, počet vyloučených diváků ze stadionu, zhodnocení činnosti pořadatelské služby, zda a jaké kroky učinil přítomný delegát k přerušení, nebo ukončení utkání, počet zajištěných osob podezřelých ze spáchání přestupku, počet zajištěných osob podezřelých ze spáchání trestného činu a přijatá opatření do budoucna.⁹²

3.2.2 Činnost pořadatelské služby

Dohoda stanovuje povinnosti pořadatele, který má v oblasti prevence a bezpečnosti utkání primární roli. Ukládá klubům zajistit hlavního pořadatele, který bude spolu s bezpečnostním pracovníkem tvořit styčný bod s policií a který bude vybaven příslušnými rozhodovacími pravomocemi. Hlavní pořadatel odpovídá za pořadatelskou službu, která má být přítomna v dostatečném počtu a kvalitě v závislosti na kategorii utkání. Pořadatelská služba má být přítomna již od doby soustředování diváků, až do doby jejich odchodu ze stadionu. Každý sektor hlediště má pracovníka, který je nadřízený ostatním členům pořadatelské služby a zároveň je podřízen hlavnímu pořadateli. Povinností klubu je každoroční proškolení všech pořadatelů před započítáním nové sezony. Členové jsou při utkání transparentně označeni vhodným oblečením a jsou z důvodu identifikace označeni čísly, která odpovídají jejich jmennému seznamu.⁹³

⁹² FOTBALOVÁ ASOCIACE ČR. Dohoda o spolupráci k zajišťování bezpečnosti a pořádku při fotbalových utkáních [online]. Praha, 2013, Příloha č. 1, s. 1-9 [cit. 2015-10-15]. Dostupné z WWW: <<http://nv.fotbal.cz/scripts/detail.php?id=176287&tmplid=1292>>.

⁹³ FOTBALOVÁ ASOCIACE ČR. Dohoda o spolupráci k zajišťování bezpečnosti a pořádku při fotbalových utkáních [online]. Praha, 2013, s. 4. [cit. 2015-10-15]. Dostupné z WWW: <<http://nv.fotbal.cz/scripts/detail.php?id=176287&tmplid=1292>>.

Obecná právní úprava pro činnost pořadatelské služby neexistuje, stejně tak jako její zvláštní ochrana, podobná ochraně úřední osoby. Metodiku poskytuje pouze zmíněný manuál, podle kterého mají být oprávnění pořadatelů explicitně uváděny v návštěvním řádu a jednotliví členové se při výkonu pořadatelské služby řídí pouze obecnými instituty, jako krajní nouze, nutná obrana, omezení svobody osoby podezřelé z trestného činu apod. Jedním z nejdůležitějších oprávnění pořadatelské služby je provádění fyzických kontrol vstupujících na stadion. Zde totiž dochází často ke konfliktům a vyhroceným situacím, protože se provádí kontrola vnášených věcí, zavazadel, svršků, anebo provádění kontroly na alkohol. K oprávněním pořadatele dále patří požadovat po vstupujících na stadion prokázání jejich totožnosti, o čemž ale musí být návštěvník předem informován v návštěvním řádu. Takovéto prokázání totožnosti nepodléhá zákonu na ochranu osobních údajů, neboť pořadatel s údaji návštěvníka jinak dále nepracuje, tzn., že je nevkládá do žádných evidencí. Pokud návštěvník odmítne svojí totožnost prokázat, jedná se o důvod jeho nevpouštění na stadion.⁹⁴

Zákon o policii v § 63, odst. 2, písm. k)⁹⁵ navíc nabízí možnost ztotožnění návštěvníka v případě právního zájmu, v tomto případě pořadatele.

3.2.3 Manuál pro fotbalové kluby, analýza obsahu

Jak je z výše uvedeného patrné, rok 2015 je rokem ofenzivy proti diváckému násilí ze strany státu, což se projevuje nejen dodatkem č. 1, ale také vydáním již zmíněného manuálu.

„Cílem manuálu je reagovat na vývoj v oblasti diváckého násilí a zejména na základě poznatků jednotlivých fotbalových klubů poskytnout ucelený výklad právního rámce zajištění bezpečnosti na fotbalových stadionech a s tím spjatých nejasností“.⁹⁶

Hlavní myšlenkou je lépe pochopitelný výklad zákona č. 115/2001 Sb. o podpoře sportu⁹⁷ a souvisejících ustanovení soukromého práva, uvedených v občanském

---

⁹⁴ MINISTERSTVO VNITRA ČR. ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY. Manuál pro fotbalové kluby. Právní aspekty bezpečnosti na stadionech v souvislosti s řešením diváckého násilí. In *Ministerstvo vnitra představilo manuál pro fotbalové kluby* [online]. Praha, 2015, s. 7 [cit. 2015-10-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitro-predstavilo-manual-pro-fotbalove-kluby.aspx>>.

⁹⁵ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 4101.

⁹⁶ MINISTERSTVO VNITRA ČR. ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY. Manuál pro fotbalové kluby. Právní aspekty bezpečnosti na stadionech v souvislosti s řešením diváckého násilí. In *Ministerstvo vnitra představilo manuál pro fotbalové kluby* [online]. Praha, 2015, s. 1 [cit. 2015-10-15]. Dostupné z WWW <<http://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitro-predstavilo-manual-pro-fotbalove-kluby.aspx>>.

⁹⁷ ČESKO. Zákon č. 115/2001 ze dne 28. února 2001 o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 47, s. 3010-3011.

zákoníku.⁹⁸ Manuál srozumitelnou formou předkládá modely řešení a postupů k zajištění práv pořadatelů, ale i sankcí ze strany Ministerstva vnitra ČR. Jako nejvýraznější sankci zmiňuje pořádání sportovních podniků bez účasti diváků, a to po dobu až jednoho roku, v případě nesplnění či porušení zákonných povinností klubu. Nabízí návod, jak legálně zamezit vstupu nežádoucích osob na stadion v podobě konceptu tzv. pána domu.⁹⁹

Tento koncept se opírá o tezi, že právě vlastník (nebo jím oprávněná osoba) je oprávněn rozhodovat o tom, jak bude s danou věcí (prostorem) nakládáno, a proto v případě zajištění přístupu ostatním osobám k dané věci, či prostoru je primárně na vlastníka (nebo jím oprávněné osobě) určit, jaká budou v daném prostoru platit pravidla a jaké budou sankce za jejich porušení. Určité veřejnoprávní omezení v této vůli vlastníka samozřejmě existuje. Je dáno například tím, že tato pravidla nesmí mít diskriminační povahu. S ohledem na to, že návštěvník se jako smluvní strana nemá možnost k podmínkám smluvního vztahu blíže vyjádřit, platí zde princip *také it or leave*, podle kterého může být na smluvní vztah nahlíženo jako na vztah uzavíraný tzv. adhezním způsobem, na který platí pravidla ochrany slabší strany dle § 1798 až § 1801 občanského zákoníku.¹⁰⁰ Obecně tak platí, že podmínky takové smlouvy musí být jasně uvedené, čitelné bez větších obtíží a také nesmí být nápadně nevýhodné pro jednu stranu.

„Koupí vstupenky na konkrétní sportovní podnik (či permanentky) návštěvník vstupuje do smluvního vztahu a vyjadřuje souhlas s těmito pravidly, včetně možných sankcí“.¹⁰¹

Alfou a omegou právního základu pro zákonné zamezení vstupu či pobytu nežádoucí osoby při konání sportovního podniku je tedy návštěvní řád. Zveřejněním návštěvního řádu ve formě, kterou stanoví Dohoda v čl. 2, písm. h), se dává návštěvníkovi jasně a srozumitelně na vědomí, že vlastníkem stadionu je pánem stadionu, a je to on, kdo určuje pravidla a zároveň je odpovědný za bezpečnost osob a majetku uvnitř. Nabízí se námitka určitého alibismu, neboť málokterý potencionálně problémový návštěvník se podrobně seznámí s návštěvním řádem, natož aby sám vyhledal související ustanovení

---

⁹⁸ ČESKO. Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2012, částka 33, s. 1026-1368.

⁹⁹ MINISTERSTVO VNITRA ČR. ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY. Manuál pro fotbalové kluby. Právní aspekty bezpečnosti na stadionech v souvislosti s řešením diváckého násilí. In *Ministerstvo vnitra představilo manuál pro fotbalové kluby* [online]. Praha, 2015, s. 5 [cit. 2015-11-11]. Dostupné z WWW <<http://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-predstavilo-manual-pro-fotbalove-kluby.aspx>>.

¹⁰⁰ ČESKO, Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2012, částka 33, s. 1216.

¹⁰¹ MINISTERSTVO VNITRA ČR. ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY. Manuál pro fotbalové kluby. Právní aspekty bezpečnosti na stadionech v souvislosti s řešením diváckého násilí. In *Ministerstvo vnitra představilo manuál pro fotbalové kluby* [online]. Praha, 2015, s. 3 [cit. 2015-10-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-predstavilo-manual-pro-fotbalove-kluby.aspx>>.

jiných právních norem, na které je v řádu odkazováno. V případě právního sporu proti vlastníkovu stadionu ale může být první věcí, která bude arbitrem zkoumána, skutečnost, zda návštěvník toto vědět mohl a vědět měl. Jestliže ale podle manuálu je hlavním imperativem konceptu *pána domu* srozumitelný a jasný návštěvní řád, tak pak se nabízí otázka, proč dodatek č. 1 ke smlouvě nezrušuje formulaci pouhého *shrnutí podstatných částí*¹⁰² návštěvního řádu a místo toho nenahrazuje tento vágní termín termínem *viditelně umístěným návštěvním řádem v plném znění*. Shrnutí podstatných částí místo úplného znění návštěvního řádu může být slabým místem potencionálního právního sporu, protože například podle § 2048 občanského zákoníku¹⁰³ je možné, aby si smluvní strany pro případ porušení smluvené povinnosti ujednaly smluvní pokutu, případně způsob, jakým bude výše pokuty určena, a to bez ohledu na to, zda porušením povinnosti vznikla škoda. Pokud by jednáním jedné či druhé strany škoda vznikla, tak při uplatnění nároku na náhradu škody by bylo postupováno podle § 2913 občanského zákoníku.¹⁰⁴

3.2.4 Zákazy vstupů

Zakázat vstup osobě na do určitého prostoru nebo místa je možné pomocí institutů veřejného i soukromého práva. Zákazy vstupů, obsažené v rozhodnutích orgánů činných v trestním řízení nebo správních orgánů, jsou jasně dané. Možnosti, které se v tomto ohledu nabízejí, jsou podrobněji rozvedeny v jiné podkapitole. Kluby se však nemusejí spoléhat na rozhodnutí jiných a je jim dána možnost v rozhodování, koho sami s přihlédnutím k negativním zkušenostem označí za nežádoucího a koho ve svém *domě* nechťejí. Opět se zde jedná o uplatnění práva vyplývajícího z uzavřeného smluvního vztahu, tak jako v případě již zmíněné smluvní pokuty nebo náhrady škody. Sankce nevpuštění na stadion ale musí být vysloveně uvedena v návštěvním řádu a musí být podmíněna recidivou v porušování povinností uvedených v návštěvním řádu. Ze strany *pána domu* je tato sankce jeho vlastním soukromým preventivním bezpečnostním opatřením a není odvislá od případného předchozího pravomocného odsouzení, nebo jiného rozhodnutí správního orgánu o zákazu, omezení nebo omezujícího opatření.¹⁰⁵

---

¹⁰² FOTBALOVÁ ASOCIACE ČR. Dohoda o spolupráci k zajišťování bezpečnosti a pořádku při fotbalových utkáních [online]. Praha, 2013, s. 3 [cit. 2015-10-15]. Dostupné z WWW: <<http://nv.fotbal.cz/scripts/detail.php?id=176287&tmplid=1292>>.

¹⁰³ FOTBALOVÁ ASOCIACE ČR. Dohoda o spolupráci k zajišťování bezpečnosti a pořádku při fotbalových utkáních [online]. Praha, 2013, s. 3 [cit. 2015-10-15]. Dostupné z WWW: <<http://nv.fotbal.cz/scripts/detail.php?id=176287&tmplid=1292>>.

¹⁰⁴ ČESKO. Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2012, částka 33, s. 1334.

¹⁰⁵ MINISTERSTVO VNITRA ČR. ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY. Manuál pro fotbalové kluby. Právní aspekty bezpečnosti na stadionech v souvislosti s řešením diváckého násilí. In *Ministerstvo vnitra*

„Takto odůvodněný postup vůči předchozímu porušiteli smluvního vztahu je zcela v souladu s pravidly na ochranu spotřebitele. Postup v případě zjištění přítomnosti takto sankcionovaného návštěvníka – nevpouštění na stadion, vyvedení ze stadionu s nárokem či bez nároku na náhradu nákladů na vstupenku – by měl být také součástí návštěvního řádu. S uplatněním kontroly zákazu vstupu souvisí také oprávnění fotbalového klubu, resp. pověřené osoby, provádět u vstupu na stadion nebo požadovat při prodeji vstupenek zjištění a kontrolu totožnosti návštěvníků“.¹⁰⁶

Eventualita možnosti nevpouštění osoby do *domu* je ale jen částí řešení. Druhou a podstatnější částí je technické zabezpečení toho, aby se taková osoba propříště na stadion nedostala, eventuálně aby obratem po vyvedení a zakoupení nové vstupenky nepronikla na stadion znovu.

„Problematické může být faktické zajištění toho, že osoba se zákazem vstupu se na stadion nedostane. Existuje široká škála možností od využití osobní znalosti členů pořadatelské služby až po velice sofistikovaná technická řešení (kamerové kontrolní mechanismy u vstupů, porovnávání obličejů či jiných znaků, např. krevního řečiště, otisků prstů.) s databází zákazů a propojení se vstupními turnikety atd.“.¹⁰⁷

Jestliže ovšem podle výše uvedeného textu připadá v úvahu kamerový kontrolní mechanismus porovnávání obličejů, byly by stadiony po mezinárodních letištích druhým veřejným místem, kde by se verifikace obličejů využívala.¹⁰⁸

„Pro efektivnější kontrolu osob, které mají uložen některý z trestů zákazu vstupu (klubový zákaz, omezující opatření či trestně-právní sankce) může být na klubové úrovni či centrální úrovni fotbalové asociace zřízena databáze osob, kterým byl uložen některý z těchto trestů. Konkrétní forma databáze a určení jejího správce je na rozhodnutí fotbalové asociace či ligové fotbalové asociace. Vedení databáze osobních údajů a její zřízení bude podléhat oznamovací povinnosti vůči Úřadu pro ochranu osobních údajů podle § 16, zákona na ochranu osobních údajů. Základní povinnosti jsou vymezeny v § 5 téhož zákona, např. stanovit účel zpracování osobních údajů (tím může být zajištění

---

představilo manuál pro fotbalové kluby [online]. Praha, 2015, s. 4 [cit. 2015-10-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-predstavilo-manual-pro-fotbalove-kluby.aspx>>.

¹⁰⁶ MINISTERSTVO VNITRA ČR. ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY. Manuál pro fotbalové kluby. Právní aspekty bezpečnosti na stadionech v souvislosti s řešením diváckého násilí. In *Ministerstvo vnitra představilo manuál pro fotbalové kluby* [online]. Praha, 2015, s. 4-5 [cit. 2015-10-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-predstavilo-manual-pro-fotbalove-kluby.aspx>>.

¹⁰⁷ MINISTERSTVO VNITRA ČR. ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY. Manuál pro fotbalové kluby. Právní aspekty bezpečnosti na stadionech v souvislosti s řešením diváckého násilí. In *Ministerstvo vnitra představilo manuál pro fotbalové kluby* [online]. Praha, 2015, s. 5 [cit. 2015-10-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-predstavilo-manual-pro-fotbalove-kluby.aspx>>.

¹⁰⁸ Interní materiály Policie ČR.

bezpečnosti osob a majetku na stadionu), stanovit prostředky a způsob zpracování osobních údajů, zpracovat pouze přesné osobní údaje“.¹⁰⁹

Zřízení takové databáze je podle § 11 uvedeného zákona¹¹⁰ podmíněno informováním návštěvníků o tom, v jakém rozsahu a k jakému účelu budou osobní údaje zpracovány. Manuál doslovně navrhuje znění informace takto:¹¹¹ „*Objekt je sledován kamerovým systémem. Fotbalový klub si za účelem zajištění bezpečnosti osob a majetku na stadionu vyměňuje právo zpracovávat osobní údaje diváků včetně možnosti jejich uchování a předání jiným fotbalovým klubům či provozovatelům jiných sportovních utkání za stejným účelem*“.

Informace o kamerách se tedy musí opět objevit v návštěvním řádu nebo na místě prodeje vstupenek, jako úplné a jasné sdělení. Správce údajů ale musí zajistit u všech, kteří přijdou s databází do kontaktu písemné poučení o mlčenlivosti a přijmout taková opatření, aby nemohlo dojít ke zneužití, neoprávněnému přístupu do databáze či krádeži dat. Policie by navíc mohla podle § 80, odst. 1, písm. b) zákona o policii¹¹² vstoupit do databází předáním osobních údajů.

---

¹⁰⁹ MINISTERSTVO VNITRA ČR. ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY. Manuál pro fotbalové kluby. Právní aspekty bezpečnosti na stadionech v souvislosti s řešením diváckého násilí. In *Ministerstvo vnitra představilo manuál pro fotbalové kluby* [online]. Praha, 2015, s. 5 [cit. 2015-10-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-predstavilo-manual-pro-fotbalove-kluby.aspx>>.

¹¹⁰ ČESKO. Zákon č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 32, s. 1524.

¹¹¹ MINISTERSTVO VNITRA ČR. ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY. Manuál pro fotbalové kluby. Právní aspekty bezpečnosti na stadionech v souvislosti s řešením diváckého násilí. In *Ministerstvo vnitra představilo manuál pro fotbalové kluby* [online]. Praha, 2015, s. 6 [cit. 2015-10-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-predstavilo-manual-pro-fotbalove-kluby.aspx>>.

¹¹² ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. *Sbírka zákonů*, In *Česká republika*, 2008, částka 91, s. 4106.

4 SK SLAVIA PRAHA

V této kapitole bude provedena analýza bezpečnostních prvků stadionu s ohledem na ochranu diváka. Rozbor byl proveden po terénním šetření na uvedeném stadionu, přičemž drobné nejasnosti zapříčiněné autorovou neznalostí technických detailů byly konzultovány s oddělením stavebního řízení, Odboru stavebního, Úřadu městské části Praha 10.

4.1 Analýza aktivních a pasivních prvků bezpečnosti diváka

Stadion SK Slavia Praha se rozprostírá na rohu ulic Vladivostocká a U Slávie v Praze 10. Je původně navržen jako multifunkční areál a nikoliv pouze jako fotbalový stadion. Topografická poloha většinou kopíruje plochu původního stadionu, jehož provoz byl v roce 2000 ukončen a na stejném místě byl do roku 2008 vystavěn zcela nový areál. 19. 8. 2015 bylo provedeno na stadionu a v jeho okolí terénní šetření s cílem zdokumentovat jeho bezpečnostní prvky z hlediska bezpečnosti diváka a jeho ochrany před výtržnostmi, násilím nebo jinými krizovými situacemi. Šetření a prohlídka všech diváckých prostor byla provedena za přítomnosti ředitele Mgr. Jiřího Třepeše, který zároveň poskytl vysvětlení k momentálnímu nálezovému stavu. Aktivním prvkem bezpečnosti se v posuzovaném případě rozumí lidský zdroj, který sám dokáže riziku aktivně zabránit, případně ho eliminovat aktivním úkonem. Pasivními prvky jsou bezpečnostní technická zařízení, kamery, prostředky kontroly, hlásiče a zábrany.

4.1.1 Přilehlé okolí a hledisko technické obslužnosti

Prostor před stadionem ze západní strany tvoří z části zpoplatněnou parkovací plochu restaurací a z části nástupní plochu pro vozidla IZS. Jižní vnější prostor tvoří stání pro vozidla IZS a hlavně policie, která zde má parkovací stání vozidel Stálé pořádkové jednotky. Severní prostor do ulice Vladivostocká slouží jako veřejné parkoviště a chodník. Východní strana je dosud terénně neupravena a je veřejnosti nepřístupná. Z bezpečnostního hlediska je okolí stadionu zcela způsobilé pojmout v případě mimořádné události potřebné množství osob urgentně evakuovaných ze stadionu a zajistit jejich plynulý rozptyl. Stejně tak je prostor způsobilý pojmout potřebný počet vozidel hasičů a v případě nouze může sloužit jako přistávací plocha helikoptéry. Přilehlá, obousměrně dvouproudová ulice U Slávie, zcela odpovídá požadavku plynulého příjezdu či odjezdu většího množství urgentních vozidel. Všechny plochy mimo východní strany,

jsou monitorovány klubovými kamerami i kamerami Městského kamerového systému. Přesná lokalizace klubových kamer zde nebude uvedena.

4.1.2 Kontrola vstupujících

Půdorys tělesa stavby tvoří obdélník s čtvrtkruhově zaoblenými rohy, v nichž jsou situovány vstupní brány. VIP vstup se nachází na podélné západní straně. Vstupy jsou klasicky vybaveny karuselovými turniketovými prostupy. Zde jsou v době utkání přítomni podle smlouvy najatí externí členové pořadatelské služby, vybaveni celkem čtyřmi alkoholtestery a detektory kovu. Zároveň je přítomen supervizor pořadatelské služby, který je připraven v případě nejasností, eventuálně problému na vstupu poskytnout pořadateli metodickou pomoc a konkrétní osobě předložit a vysvětlit návštěvní řád. Dále je nápomocen v případě neumožnění vstupu podnapilé nebo jinak potenciálně závadové osobě. Pokud hrozí vyhrocení konfliktu ve fyzickou potyčku, přivolává cestou velitele úseku nebo perimetru hlídku policie. Pořadatelská služba zatím není zapojena do žádného projektu tzv. licencovaného stewardingu. Kontrolu totožnosti z důvodu podezření na zákaz vstupu provádí policie podle § 63, odst. 2, písm. k) zákona o policii.¹¹³ Databáze osob se zákazem vstupu v rovině trestně právní, správní ani soukromoprávní však neexistuje. V době šetření je z pokynu ředitele vstup zakázán pouze jednomu problémovému fanouškovi Sparty, a to z důvodu jeho vběhnutí na hrací plochu během hry při utkání v jednom z minulých ročníků ligy. Kontroly na alkohol se provádí podle vizuálního stavu návštěvníka, kterému je v případě opilosti, subjektivně posouzené buď členem pořadatelské služby nebo supervizorem, vstup zamítnut s odkazem na návštěvní řád, který je zveřejněn na webových stránkách klubu. Vstupné se v tomto případě nevrací.¹¹⁴ Seznam předmětů, zakázaných vnášet na stadion je zveřejněn v návštěvním řádu. Pokud je zaznamenán pokus o jeho pronesení, je návštěvník vyzván k jeho odložení na jím zvoleném místě a pokud tak neučiní, není vpuštěn. Úschovna nedovolených předmětů není zřízena a ani se o ní neuvažuje. Určitou výjimkou jsou v deštivém počasí deštníky s kovovými hroty, které jsou na odpovědnost ředitele tolerovány pouze zcela nerizikovým hostům se zakoupenými vstupenkami na podélné tribuny. Nejčastěji jde o rodiny s dětmi a důchodce. Zjištěným nedostatkem a potenciálním bezpečnostním rizikem se jeví absence pevných a úzkých nástupových

---

¹¹³ ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 4101.

¹¹⁴ Například během zúčastněného pozorování opatření na utkání SK Slavia Praha s FC Vysočina dne 16. 8. 2015, nebyl alkohol tester využitý ani jednou. Opatření pro toto utkání bylo vyhodnoceno stupněm II jako nerizikové.

retardérů k turniketům, umožňující atomizaci davu a přístup k turniketu pouze jednotlivci. Toto technické opatření by zejména na vstupu fanoušků hostů a vstupu na severní tribunu, sloužící jako kotel domácích (vstupy č. 3 a č. 2), umožnilo provádění důkladnějších kontrol. Podávání alkoholických nápojů je na stadionu zakázáno, výjimku tvoří desetistupňové pivo čepované do kelímků, avšak pouze v nerizikových utkáních. Pokud je pivo podáváno, tak při vyhodnocení místního ujednání je toto zaznamenáno velitelem opatření. Vnitřní kamery jsou umístěny pod střechou a jsou schopny zaznamenat téměř všechny plochy hlediště. Slepé úhly nebylo možno při instalaci zcela vyloučit. Přesto, že nemonitorovaná místa jsou mimo potencionálně rizikovou oblast, jejich lokalizace zde nebude uvedena.

4.1.3 Situace uvnitř stadionu

Po průchodu turniketem se návštěvník ocitá na chodbách pod svislicemi betonových pilířů, které poskytují místo i pro prodejní stánky se suvenýry a občerstvení. Odtud je možno vstoupit do jednotlivých sektorů, ve kterých jsou místa pouze pro sezení. Počet sedadel v jednotlivých sektorech není stejný a obsahuje cca 600 celoplastových sedáků s oddělenými opěradly. Atestované sedačky výrobce Sedosport Miava s.r.o. jsou demontovatelné a jejich pohyblivé kulisové části jsou z bezpečnostních důvodů, jako deformační zóna v případě pádu osoby, plastové. Jejich nevýhodou je poměrně snadné vylomení. Zcela totožný typ sedaček například využívá německý klub FC Schalke.

Tribuny jsou vystavěny z monolitického, vibrovaného a impregnovaného vysokopevnostního železobetonu, stejně tak nosné sloupy. Příčky a stěny zázemí jsou vystavěny z betonových tvarovek a broušených pálených cihel. Sektory nejsou mezi sebou odděleny překážkou, nachází se mezi nimi pouze šikmá výstupná a sestupná plocha, vedoucí od roviny hrací plochy až pod střechu, a která slouží zároveň k přechodům mezi patry tribun. Schodišťové stupně jsou nestejně a nedostatečně dlouhé, což člověku s většími chodidly může způsobit problém s došlapem. Schodiště je při pohledu shora velmi strmé a citlivějším osobám může způsobit závrať. Zábradlí zcela chybí. Zranění v důsledku pádu však dosud údajně nebylo zaznamenáno. Absence zábradlí ve spojení se strmostí byla v rámci šetření vyhodnocena jako rizikový faktor, který v případě vzniku například davové psychózy může snížit bezpečnost diváka. V době šetření ale pražské stavební předpisy,¹¹⁵ případně obecná vyhláška o technických

---

¹¹⁵ ČESKO. MAGISTRÁT HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY. RADA HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY. Nařízení č. 11/2014, kterým se nařizují obecné požadavky na využívání území a technické požadavky na stavby v hlavním městě Praze (pražské stavební předpisy) [online]. Praha, 2014, s. 1-54 [cit. 2015-10-06]. Dostupné z WWW: <http://www.praha.eu/file/1889858/narizeni_c_11.pdf>.

požadavcích na stavby¹¹⁶ striktně neukládají stavebníkovi opatřit schody zábradlím, nicméně v tomto případě by bylo na místě nad rámec zákona zábradlí vystavět.

4.1.4 Kotel domácích

Jak už bylo řečeno, sektory nejsou od sebe nijak fyzicky odděleny. To platí i pro sektory č. 105 až 110 severní tribuny, kde se soustřeďují domácí příznivci a kam vstupují vchody č. 1 a 2. Kotel domácích se nachází přibližně za konstrukcí fotbalové branky a v závislosti na počtu diváků se rozšiřuje do stran. Severní sektory jsou mimoúrovňově odděleny pouze od sektorů podélné západní tribuny. Přesná pozice kotle domácích neexistuje a s počtem osob do něj vstupujících se buď rozšiřuje, nebo zužuje. Neexistence zábran oddělujících kotel domácích do ostatních sektorů způsobuje často přechody osob z kotle na sedadla podélné východní tribuny, která jsou však zpoplatněna vyšší cenou vstupného. V případě malé návštěvnosti a v případě slušného chování je tento jev domácím fanouškům výjimečně tolerován. Žádné incidenty spojené s průnikem fanoušků z kotle mezi běžné obecnostvo nebyly zaznamenávány, a proto se o oddělení kotle domácích od ostatních částí neuvažuje. Neoddělení domácího kotle bylo vyhodnoceno jako relativně rizikové, protože je možné se po podélné východní tribuně bez jakýchkoliv překážek dostat přímo ke kotli hostů, který je ale již ohraničen. Z tohoto důvodu jsou v nejvíce rizikových utkáních části dvou sektorů, které z obou stran přiléhají kotli hostů, ponechány diváci neobsazené a je do nich vstup zakázán.¹¹⁷

Pod střechou jsou umístěny reproduktory místního ozvučení. Tyto byly v době šetření v klidovém stavu a stav jejich fungování byl ověřen dne 16. 8. 2015 v době od 17.00 hodin do 19.00 hodin během pozorování utkání mezi SK Slavia Praha a FC Vysočina.

4.1.5 Kotel hostů

Fanouškům hostů je určena jižní krátká tribuna a vstupy 3 a 4. Vstup č. 3 je určen ke vstupu do kotle hostů. Zde je prostor za turniketem opatřen pojízdnou kovovou zábranou, která osoby jdoucí do kotle již na chodbě izoluje od ostatních návštěvníků. Kotel tvoří rohový sektor č. 120, s kapacitou 1.091 míst, který je od sousedních sektorů oddělen celokovovými zábranami. Jejich konstrukci tvoří rámy s pletivem. Rámy jsou zhotoveny ze svařenců obdélníkového profilu, různých šířek a jednotné výšky 3m. Horní

---

¹¹⁶ ČESKO. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Vyhláška č. 268/2009 o technických požadavcích na stavby. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2009, částka 81, s. 3702-3719.

¹¹⁷ Například utkání SK Slavia Praha – AC Sparta Praha dne 27. 9. 2015.

hrana rámu kopíruje sklon tribuny a je opatřena navařenými pilovitými výstupky znesnadňující přezení. Pletivem v rámu jsou 10 mm pruty, opatřené proti prohnutí horizontálními výztuhami, které jsou na pruty navařeny tak, aby nebylo možno při šplhání využít jako stupátka. Veškeré kovové prvky jsou vyrobeny ze žárově zinkované oceli. Zábrany lze demontovat, neboť jsou zasazeny do dutých patek, které jsou do tělesa stadionu kotveny pomocí šroubů M23 se zakrytou hlavou. Samotné zábrany zapadající do patek jsou v nich jištěny proti viklání dvěma šrouby M23. Odolnost zábrany není proti tlaku dostatečná, neboť ho lze vyhnout jak dovnitř, tak ven a snadno ho lze rozkmitat. Zábrany nebyly v původním projektu stavby zakresleny, neboť stavebním záměrem bylo zbudování multifunkčního areálu pro setkávání lidí, nespécializovaného pouze pro fotbal.¹¹⁸ Řešením by mohlo být dodatečné zapuštění patek do betonu a jejich viditelnou část zakotvit do bočních stěn schodů ještě šroubením. Na střešní konstrukci v tomto sektoru je zavěšen obří obrazový panel informací a časomíry. Plocha panelu však brání osobám sedícím ve třech posledních horních řadách ve výhledu. Na dolní hraně panelu jsou umístěny dvě otočné kamery se záznamem, chráněné kouřovým tvrzeným sklem, které zabírají prostor kotle a jeho okolí. Mezi hrací plochou a kotlem je umístěna totožná kovová zábrana, avšak ta nebrání vhazování větších předmětů přes, a menších předmětů skrz pletivo. Dodatečná instalace vyšších zábran není technicky možná, neboť střecha všech tribun je bezpodporová, a tudíž sloupy chybí. Vyšší dodatečné konstrukční systémy není tedy kam kotvit. Rohový praporek jižní strany hřiště je od ohrazení kotle hostů vzdálen zhruba 6 metrů, což v případě emočně vypjatého utkání a odpískání rohového kopu ve prospěch domácích, činní tento kop vzhledem k plivancům, nadávkám a házeným mincím prakticky neuskutečnitelným. Podle slov ředitele tak mezi klubem a sudími existuje úzus, kdy výjimečně se rohové kopy provádí z opačného rohu. Situace kolem bezpečnostních aspektů týkající se diváka jak v tomto kotli, tak v jeho vnější blízkosti, byla ve výsledku šetření vyhodnocena jako zdroj eventuálních bezpečnostních problémů. Rizikovitost je spatřována v nedostatečném ukotvení a labilitě kovových zábran, které umožňují jejich výkyv a rozkmitání. Pilovité výběžky na horní části rámu, které mají znesnadnit jeho přežitelnost, byly vyhodnoceny jako nevhodné a potencionálně zdraví ohrožující. Zubovitý tvar ostrých výběžků může ohrozit zdraví osoby, která se například v opilecky sníženém pudu sebezáchovy, nebo v případě úniku při ohrožení života nebo zdraví, pokusí ohrazení překonat. Pozitivně je vyhodnoceno mobilní přehrazení chodby a možnost rychlé demontáže dalších zábran v případě mimořádné

---

¹¹⁸ Do roku 2013 byl využíván areál pro pořádání koncertů, avšak po udělených pokutách pro překročení hlukových limitů, bylo od dalších koncertů do roku 2016 upuštěno.

události kotli tak, aby se tento prostor v případě spontánního hromadného pohybu diváků nestal jeho pastí.

4.2 Shrnutí a vyhodnocení

K analýze pasivních a aktivních prvků ochrany diváka a jejímu vyhodnocení, byly částečně využity principy SWOT analýzy. Výstupy a zjištěné problémy z výše uvedeného šetření by sice provedení této analýzy postačovaly, avšak chybí stanovená referenční kategorie, se kterou by bylo možno srovnávat. V našem případě by se jednalo o etalonový stadion, kupříkladu Bundesligy nebo Premier-League. Z tohoto důvodu nebudou faktory silných i slabých stránek, jakož i příležitostí a ohrožení kategorizovány na interní a externí, ani nebude vyhotovena výsledná matice s výpočtem.

Silné stránky

Multifunkční areál Eden je vyhovujícím objektem pro pořádání sportovních a kulturních akcí nerizikového charakteru. Jedná se o moderní stavbu s plným zázemím a skvělou polohou co se týče dopravní obslužnosti. Výhodou pro krizové případy je blízkost Fakultní nemocnice Královské Vinohrady, dostatečně velká plocha pro nástup veškeré techniky IZS a průjezdnost okolím. Hlásné akustické systémy jsou vzhledem k jejich nedávné instalaci bez vady. Srozumitelnost vysoká s dostatečnou zvukovou rezervou pro případné plné ruchové zatížení hlasitými pojevy diváků. Vnější a vnitřní monitorovací systém je zcela vyhovující, rozlišení i přiblížení dostatečné a uplatnitelné pro případnou individuální identifikaci zájmových osob.¹¹⁹ Protipožární zařízení byla samozřejmě součástí stavebního záměru. Široké chodby, potřebné množství prostupů mezi chodbami a sektory a málokrokové otevírání bran u vstupů a nouzové piktogramy zajišťují bezbarierový únik. Silnou stránkou je také vzájemná i neformální spolupráce mezi vedením klubu a policií, čehož je například důkazem i umožnění tohoto terénního šetření a náhled do technické dokumentace.

Slabé stránky

1. Chybějící pevné nástupové retardéry směrem k turniketům, které by usnadnily práci pořadatelské služby, důkladnější prohlídky a eliminaci možnosti pronesení nepovolených předmětů so hlediště.
2. Prostupnost prostoru domácích s okolními sektory a bezbariérová průchodnost s celou východní podélnou tribunou až ke kotli hostů.

---

¹¹⁹ Tyto kamerové záznamy jsou často využívány při realizaci delikventů. Zálohují se CD a jsou součástí originálu trestního nebo přestupkového spisu.

3. Málo stabilní ohrazení kotle hostů, jehož konstrukce zjevně nevykazuje požadovanou odolnost proti tlaku, natož proti kmitu. Takto vystavěné ohrazení dle názoru autora nesplňuje jak závazek fotbalové asociace uvedený v čl. 2, odst. 3, písm. b) Dohody,¹²⁰ tak znění písmene g), odst. 2 Projektu ligové stadiony¹²¹ v soutěžním ročníku Synot ligy 2015/2016, který prostor pro vlajkonoše hostů podmiňuje bezpečným ohrazením, vybaveným dostatečně pevným oplocením tak, aby byl účinně oddělen prostor domácích a hostujících vlajkonošů. Opatření proti přelezitelnosti navařeným pilovitým ostřím tedy silně koliduje s požadavkem zmíněného bezpečného ohrazení. Takovéto řešení představuje riziko pro zdraví toho, kdo se o překonání pokusí. V případě pokusu ze shora obkročit toto ohrazení a následném pádu, může dojít například k protržení stehenní tepny. Předějit tomu lze pouze permanentním monitoringem místa a bezprostřední blízkostí pořadatelů.

4. Schody mezi sektory jsou strmé, a proto by si zasluhovaly být opatřeny zábradlím.

Příležitosti, které se nabízejí

1. Zřízení evidence osob s oběma druhy zákazů vstupů, a to jak na klubové úrovni, tak na centrální.
2. Zprovoznění kamerového systému umožňujícího rozpoznání obličeje a snadnější identifikaci původců incidentů.
3. Zbudování pevných nástupových retardérů, zejména ústících ke vstupům do obou kotlů a ke každému jednotlivému turniketů blízko namontovanou a čelně směřovanou kameru s vysokým rozlišením.

Možná ohrožení

V případě, že do budoucna budou agresivita, xenofobie a jiné násilnické projevy návštěvníků stoupat, bude nutné bezpečnostní nedostatky kompenzovat vyšší aktivitou pořadatelské služby. Zde by byla, byť s vědomím vyšší finanční náročnosti, na místě úvaha o účasti v licencovaném stewardingu. V praxi to bude kupříkladu znamenat, vzhledem k prostupnosti domácího kotle s jinými částmi tribun, stálou přítomnost dostatečného počtu kvalifikovaných pořadatelů u kotle hostů. Současné řešení neobsazováním částí dvou sousedních sektorů kotle hostů, je neekonomické.

---

¹²⁰ FOTBALOVÁ ASOCIACE ČR. Dohoda o spolupráci k zajišťování bezpečnosti a pořádku při fotbalových utkáních [online]. Praha, 2013, s. 1 [cit. 2015-10-15]. Dostupné z WWW: <<http://nv.fotbal.cz/scripts/detail.php?id=176287&tmplid=1292>>.

¹²¹ FOTBALOVÁ ASOCIACE ČR. Projekt ligové stadiony [online]. 2015, [cit. 2015-10-12]. Dostupné z WWW: <<https://facr.fotbal.cz/soubory-ke-stazeni/a950>>.

5 BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ A KONKRÉTNÍ SLOŽKY, KTERÉ SE NA NĚM PODÍLÍ

V následující kapitole bude v obecné rovině popsáno bezpečnostní opatření prováděné Policií ČR, které bude situováno k areálu SK Slavia Praha. Postup policejních složek, nejen při fotbalových opatřeních, upravují interní akty řízení, dostupné na intranetových stránkách policie. Tyto dokumenty nejsou ale veřejnosti přístupné a podle druhu podléhají různým stupňům služební potřeby nebo utajení. Jsou zde uvedeny i konkrétní taktické postupy, metodika, technická výbava apod. Veškeré údaje v této kapitole vycházejí z těchto interních aktů, které slouží ke služební potřebě a nebudou bibliograficky citovány. Rozsah zveřejňovaných informací byl vždy konzultován s vedoucími dotčených pracovišť a měrné údaje (např. počty nasazených příslušníků nebo služebních dopravních prostředků) budou zobecněny. Stejně tak nebude uveden úplný popis přípravy, průběhu a zakončení opatření, včetně popisu jednotlivých konkrétních úkonů. Důvodem k tomuto je opět znění § 115, odst. 1 zákona o policii.¹²² Historické údaje týkající se opatření vychází z osobních zkušeností autora.

5.1 Formální činnosti

Postup příslušníků Policie ČR Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy (dále jen KŘP) a Obvodních ředitelství policie Praha I až Praha IV při provádění bezpečnostních opatření k zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti pro konání sportovních a kulturních akcí (dále jen opatření) v souladu s dalšími interními akty řízení, upravuje v obecné rovině pokyn ředitele KŘP. Od tohoto pokynu se odvíjí strategie všech opatření konaných v celkem devíti sportovních a multifunkčních areálů v Praze, které jsou pro vnitřní potřeby jednoslovně a nezaměnitelně pojmenovány podle topografického sídla, nebo přímého názvu stadionu. Stadion Evžena Rošického EVŽEN, multifunkční stadion ve Vršovicích EDEN, fotbalový stadion Bohemians 1905 ĎOLÍČEK, atd. Je-li vydán služebním funkcionářem rozkaz k opatření, tvoří název rozkazu název konkrétního sportovního areálu, kam bude opatření směřováno.

Jak už bylo uvedeno, opatření se dělí podle rizikovosti na opatření I. Stupně a opatření II. Stupně. Opatření I. Stupně se vyhláší zejména při sportovních akcích v případech mezinárodních utkání nebo utkání, která jsou vyhodnocena jako riziková

---

¹²² ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 4112.

a lze předpokládat narušení vnitřního pořádku a bezpečnosti mimo prostory stadionu nebo haly. Opatření II. Stupně se vyhláší v ostatních případech, kdy není sportovní nebo kulturní akce vyhodnocena jako riziková a nepředpokládá se narušení vnitřního pořádku a bezpečnosti mimo prostory stadionu nebo haly. O tom, do jaké kategorie bude plánované utkání zařazeno, rozhoduje výhradně ředitel KŘP, a to na základě vyhodnocení bezpečnostní situace. Podklady například v Praze připravuje v případě mezinárodních utkání Úřad služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen ÚSKPV) poté, co obdrží od protistrany, resp. zahraničního policejního sboru případně jeho Národního fotbalového informačního bodu poznatky a informace o plánech tamějších rizikových příznivců, ať už jde o organizovanou výpravu, nebo individuální návštěvníky. V rámci České republiky je vyhodnocování rizikivosti zápasu záležitostí příslušníků Služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen SKPV), kteří jsou buď zařazeni k výkonu služby na specializovaném krajském oddělení (týká se pouze KŘP hl. m. Prahy), nebo se jedná o příslušníky oddělení zabývajících se převážně násilnou trestnou činností, kteří jsou vyčleněni pro získávání poznatků a informací ze zájmového prostředí místních prvoligových klubů. Poznatky o avizovaných záměrech vyjíždějících fanoušků, týkajících se plánování bitek, loupeživých nájezdů na benzinová čerpadla nebo organizovaných odchodů z dálničních restaurací bez zaplacení,¹²³ jsou získávány celou řadou operativních i jiných činností. Patří sem osobní znalost s chuligány, informace od osob spolupracujících ve prospěch policie, vytěžování a monitoringem internetových stránek diskusních fór, vyhodnocení výroční zprávy o problematice extremismu a sekt, vyhodnocení vypracovaných znaleckých posudků a odborných vyjádření vztahujících se k trestné činnosti související s extremizmem, a v případech rozpracování konkrétní a závažné trestní věci politického extremismu s přesahem do fotbalu jsou to i úkony útvarů zabývajících se jinou speciální činností.

5.2 Útvary Policie ČR podílející se na opatřeních

V této podkapitole budou představeny nejdůležitější policejní útvary, které se podílejí na bezpečnostních opatřeních a které jsou v přímém kontaktu s narušiteli veřejného pořádku. Mimo jejich činnosti v akcích bude stručně nastíněna jejich historie, vybavení i zajímavosti, které nebývají zveřejňovány. V popisu bude i zahrnuto vyhodnocení jejich užitečnosti a podíl na úspěšném zvládnutí s plnění služebních úkolů v dané oblasti.

---

¹²³ Ve slangu spartánských chuligánů se tato činnost nazývá „jít na pivo s Jirkou Lálu“, „nakoupit na Lálu“ nebo „vzali jsme na pumpu Jirku Lálu“.

5.2.1 Speciální pořádková jednotka, materiální a technické zabezpečení

Tak jak se koncem osmdesátých let minulého století začala v Československu přioštrovat situace kolem dění na fotbalových stadionech, bylo nutno adekvátně na tento vývoj reagovat. Ačkoliv početní stavy příznivců z řad tzv. tvrdých jader nedosahovaly současných rozměrů, byla i v minulosti přijímána opatření k zajištění klidu a pořádku při konání některých utkání. Těchto opatření se příkladmo v Praze účastnili především příslušníci místních oddělení Veřejné bezpečnosti ve spolupráci s příslušníky oddělení služební kynologie zařazených v rámci hlídkové služby a subsidiárně i příslušníky Sboru ozbrojené ochrany železnic. I s ohledem na ovzduší relativní nesvobody, dané tehdejší politickou situací, nedosahovaly výtržnosti rozměrů a následků jako ve vyspělých západních zemích,¹²⁴ a proto například výskyt ochranných prvků ve výstroji příslušníků se v krajním případě omezil pouze na bílou plastovou přílbu, lyžařské plastové brýle s molitanovým lemováním a masivnější obušek bílé barvy. Ve většině případů byli příslušníci vystrojeni běžně tak, jaká byla denní služební ústroj. Krátce po listopadu roku 1989 i fotbaloví příznivci nabyli dojmu, že demokracie a svoboda nezná hranic a výpady proti pořadatelům i příslušníkům nově vzniklé policie začaly nabývat na intenzitě. Ještě v této době nebylo například výjimkou nasazení jednotlivých policistů v běžné služební ústroji do první řady jižní tribuny stadionu Bohemians Praha ČKD, s dvoumetrovými rozestupy. V průběhu počátku devadesátých let přibyl na krátkou dobu další prvek bezpečnosti, kdy řadové příslušníky posilovali kolegové z nově vznikající Roty zásahu, při Pohotovostní motorizované jednotce Správy hlavního města Prahy. Tato pomoc se ve většině případů odehrávala pouhým projížděním čtyř a pětičlenných hlídek ve služebních vozidlech UAZ s otevřenou korbou a policistů vystrojených do polních vojenských uniforem vz. 85. Tito muži, na rozdíl o ostatních pořádkových policistů v uniformách, vzbuzovali u většiny diváků velký respekt a jejich preventivní efekt byl zaručen. Tito policisté byli navíc neznalou veřejností často zaměňováni za příslušníky Odboru zvláštního určení¹²⁵, jejichž pověst velmi utrpěla zásahem na Národní třídě v roce 1989, a jehož okolnosti měli mnozí občané stále v čerstvé paměti. Vývoj situace však již nezadržitelně směřoval k vytvoření Speciální pořádkové jednotky, která by byla schopna efektivně se postavit výtržnostem davu, přičemž do budoucna Zásahovou jednotku (nástupkyni Roty zásahu) na podobné akce už nevyužívat.

---

¹²⁴ Srov. kapitola 3 a kapitola 4.

¹²⁵ V té době stále patřící do struktury Vojsk Ministerstva vnitra, předchůdce pozdějšího Útvaru rychlého nasazení.

Speciální pořádková jednotka (dále SPJ) tvoří samostatný odbor v rámci vnější služby KŘP. Při své činnosti se SPJ řídí bezpečnostními typovými plány, pokyny krizových štábů, nebo plní úkoly v rámci integrovaného záchranného systému. Při zabezpečení akceschopnosti může být SPJ použita k posílení přímého výkonu služby pořádkové policie. Podílí se na výkonu služby v případech mimořádných událostí, živelných pohrom, katastrof a průmyslových havárií, sportovních, kulturních akcí a při pátrání po osobách a věcech, které svým rozsahem a charakterem vyžadují nasazení většího počtu sil a prostředků Policie České republiky, zejména v rámci bezpečnostních opatření nebo při plnění úkolů integrovaného záchranného systému, ale i v jiných krajích České republiky. Zúčastňuje se pátracích a kontrolních akcí a posiluje výkon hlídkové nebo jiné služby v rámci KŘP. Nedílnou součástí činnosti jednotky je výcvik a příprava, v jejichž rámci jsou policisté po všech stránkách vystavováni situacím, které mohou z charakteru integrovaného záchranného systému vyplynout. Spolupracuje s Městským soudem v Praze při rizikových soudních líčeních, s Českou národní bankou při převozu cenin, s mimoresortními organizacemi při zajišťování kulturních a společenských akcí, s Armádou ČR, s policejními útvary s celorepublikovou působností a dalšími složkami v rámci PČR.¹²⁶

SPJ je spolu se zásahovými jednotkami Útvaru rychlého nasazení, zásahovými jednotkami Krajských ředitelství policie a oběma útvary ochranné služby Policejního prezidia ČR zařazeni do nejnáročnější výcvikové skupiny.

Policisté zařazení v SPJ používají systemizovanou výstroj, výzbroj a vybavení potřebné k provádění jejich zákroků. Tato výbava je průběžně doplňována podle vývojových trendů. Výstroj, výzbroj a vybavení jednotlivce je v současné době na ekonomicky a technologicky nejvyšším možném stupni a v tomto ohledu kopíruje pořádkové jednotky států Evropské unie. Důraz je kladen v prvním sledu na ochranu zdraví příslušníka a odpovídající stupeň odolnosti výstroje proti působení nežádoucí vnější síly.

Z množiny služebních vozidel, kterými disponuje SPJ je velmi zajímavé tzv. štábní vozidlo¹²⁷, které je vybaveno mnoha prostředky bezdrátového spojení a dokumentace s pozemními prostředky i s vrtulníkem Letecké služby Policie ČR. Tvoří

---

¹²⁶ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. KRAJSKÉ ŘEDITELSTVÍ POLICIE HL. M. PRAHY. *Speciální pořádková jednotka*. [online]. © 2013 [cit. 2015-11-02]. Dostupné v síti intranet WWW: <http://10.92.76.56/web_apli/Reditel/ZR_up/spj/spj.htm>.

¹²⁷ Označováno někdy také jako velitelské. Slangový název HROM. Z jakého důvodu zrovna Hrom, se nepodařilo zjistit.

technicky nejvyspělejší prvek ochrany veřejného pořádku a bezpečnosti osob. Terénní šetření bylo provedeno v sídle SPJ KŘP, a to za účasti analytika tohoto útvaru.

Mercedes Sprinter v obecné úpravě pro sanitní vůz přestavěla z vnějšku do současné podoby společnost Letecké opravny Malešice a.s. spolu se společností KOV Velim s.r.o., která dodala prvky interiéru. Uvnitř vozidla se nachází stůl s dvěma řadami tří sedadel proti sobě. Nad stolem se nachází adaptér se dvěma LCD monitory a na levé stěně z pohledu řidiče další LCD monitor. Na stole je přípojné místo a dokovací stanice pro dva notebooky. Vozidlo disponuje celkem třemi základnovými radiostanicemi stanicemi systému Matra. Pod stropem po celém obvodu pracovního prostoru jsou umístěny uzavřené boxy se zásobami vody, zdravotnickými potřebami, obleky TYVEK¹²⁸ a ochrannými plastovými kombinézami proti průniku viru Eboly. Systém radiostanic je schopen v případě absence nebo pádu signálu z nejbližšího vysílače vytvořit vlastní nerušitelnou IDR radiovou síť s dosahem 19 kilometrů a ve standartním provozu zachycuje výskyt a pohyb všech policejních hlídek v Praze a okolí, jejichž pozice i pohyb jsou se souřadnicemi zobrazovány na jeden z horních monitorů. Momentální výskyt všech aktivních vozidel se zobrazuje s přesností do jednoho metru. Nezávislost na energiích je zaručena dvěma benzinovými generátory. Vozidlo je mimo bezpečnostních opatření využíváno jako pojízdna kancelář, např. v případě vyžádání státních zastupitelství a soudů při domovních prohlídkách a prohlídkách jiných prostor většího rozsahu, ale bylo využito třeba i v případě požáru chemického závodu v Litvínově v létě 2015, kde tvořilo on-line komunikační celek s vrtulníkem Letecké služby Policie ČR a složkami IZS. Pokud je vozidlo nasazeno do fotbalového opatření, přemísťuje se do něj sídlo štábu velitele. Nejčastěji je propojeno s vrtulníkem, který monitoruje z výšky dění na stadionu a v jeho okolí kamerou s vysokým přiblížením a dosahem, a dále s tzv. kamerovým vozidlem, které je zaparkováno na jiném strategickém místě. Přenos videosignálu putuje tzv. specializovaným frekvenčním pásmem, blokováným pro složky IZS Českým telekomunikačním úřadem. Dodavatelem signálu na bázi mobilního internetu je společnost T-Mobile a.s. Funkčnost signálu, který je proměnlivě a vícenásobně kryptován, je zaručena i v případě zhroucení mobilní sítě nebo blackoutu. Nezákonný průnik do signálu nebyl dosud zaznamenán. Ve výbavě je kufr z minilokátory GPS, které se využívají při velkých pátracích akcích, kdy např. každý pátý policista má tento minilokátor při sobě. Tak, jak rojnice postupuje vpřed, počítač uvnitř vozidla

---

¹²⁸ Ochranný oblek proti ptačí a prasečí chřipce.

automaticky a přesně vyhodnotí místa, která a kým již byla propátrána a zakreslí tuto plochu do digitální mapy, včetně místa nálezů.

Zmíněné kamerové vozidlo je zcela přestavěný Mercedes Sprinter, vybavený uvnitř vysílací technikou a zesilovači, zcela kompatibilní se štábním vozidlem. Na střeše jsou umístěny tři velké kamery HDSDi, s možností nočního vidění a dvě minikamery sloužící k vnější ostraze samotného vozidla. Kamery jsou schopny snímat a přenést Full HD signál. V případě nulových světlených podmínek využívají zbytkového světla a zobrazují snímání prostor pouze bílou a zelenou barvou. V příznivých světelných podmínkách je dosah velkých kamer v řádech kilometrů (přesný údaj nebude uveden), v noci pouze o něco málo méně. Jedna z velkých kamer je umístěna na střešním teleskopickém stožáru, který v případě nutnosti lze vysunout do výšky 8m. Otočnost velkých kamer je 365°.

Podle slov analytika SPJ vedení policie vychází Speciální pořádkové jednotce plně vstříc a žádné nové požadavky na modernizaci techniky nejsou.

5.2.2 Oddělení služební hipologie

Oddělení služební hipologie autor práce v rámci shromažďování podkladů, i v rámci terénního šetření, několikrát navštívil v jejich sídle v Praze 7, na Císařském ostrově. Pozorován byl výcvik koní na přilehlé venkovní jízdárně klubu TJ Žižka Praha, rovněž tak byla provedena detailní prohlídka vnitřního vybavení. Technické informace byly získány od vedoucího tohoto oddělení, který byl šetření i prohlídce přítomen a poskytl nezbytný výklad. Po domluvě s ním, a s ohledem na povinné zachování mlčenlivosti budou uvedeny pouze zveřejnitelné informace, a bylo tak vyloučeno jejich jakékoliv zneužití ať už proti koním, nebo jejich jezdcům.

Oddělení funguje v rámci bezpečnostních opatření týkajících se fotbalových zápasů spíše subsidiárně k ostatním přítomným silám a prostředkům. V klidové situaci příslušníci jízdni policie jsou buď dislokováni na předem určených stanovištích, popřípadě pojíždějí po komunikacích přilehlých stadionu a v případě vyhrocení bezpečnostní situace se koně soustřeďují do takticky vytipovaného místa budoucího zákroku. Po vydání rozkazu jednotného velení například pomáhají v rozptylování nežádoucích srocení, anebo naopak srocení zabraňují fyzickou blokací místa, nebo jeho rozdělení. Jízdní policie je nasazována převážně do nejrizikovějších fotbalových utkání, a to v počtu od čtyř do osmi koní. Na místo jsou převáženi již vybaveni ochrannými prostředky. Ochranné prvky koně tvoří obvykle chrániče kopyt tzv. zvony, chrániče šlach nad kopyty, chrániče předních loktů, plexisklový štít v úrovni očí a chránič prostoru mezi

nozdrami a očima, vedoucí pod uvedeným plexisklovým štítem. Během nepokojů ve Šluknovském výběžku, kterých se za radikální pravici účastnili i někteří fotbaloví chuligáni, se projevila zvýšená agresivita narušitelů pořádku vůči služebním koním, a to v útocích na jejich hrudní část, která byla do té doby převážně nekrytá. Z tohoto důvodu přibyl do ochranné výbavy koně další prvek - čelní hrudní chránič.

K všeobecným požadavkům na vzhled koně patří mj. i tmavá barva a výška v měrném bodě minimálně 165cm. Po přijetí koně do stavu následuje výcvik, popřípadě jeho přeučení z předchozího výcviku, doplněné o speciální prvky, kterými je klidná reakce na otevřený oheň, optický a akustický efekt pyrotechniky, procházení překážkami krokem a reakce na pasivní odpor osob. Po absolvování tohoto výcviku absolvují koně společná cvičení pořádkových jednotek v rámci krajských ředitelství policie prakticky v celé České republice, která se konají v průměru dvakrát v měsíci.

Za rok 2014 sice nebyly evidovány úrazy koňů nebo jezdců, ale v minulosti byly zaznamenány případy bodnutí koně ostrým předmětem, nebo jeho popálení cigaretou. Jako novinka byla do výbavy jízdního policisty zařazena osobní kamera, umístěná na ochranné přilbě, která má především sloužit jako důkazní materiál v případě stížnosti na postup konkrétního příslušníka, ale obrazový materiál z ní může být do budoucna využitý v případném řízení o deliktu, jehož by mohl být příslušník svědkem.

5.2.3 Služba kriminální policie a vyšetřování

Činnost SKPV se, co se týče podílu na bezpečnostních opatřeních v rámci fotbalových utkání, podílí několika způsoby. Vzhledem k tomu, že informace z této oblasti nemohly být plně čerpány z veřejně dostupných zdrojů, jedinou možností bylo získat informace z KŘP, a to od funkcionáře oddělení Služby kriminální policie a vyšetřování, specializovaného na tuto problematiku. Mimo to bylo ze stejného důvodu provedeno šetření za účelem získání informací na Policejním prezídiu České republiky a jeho přímo podřízenému celorepublikovému útvaru – ÚSKPV. Prvotním cílem bylo zjištění a bližší objasnění pojmu spotter, o kterém je zmínka v článku 7, odst. 2¹²⁹, podle kterého policie zajišťuje při utkáních 1. a 2. fotbalové ligy, i jiných utkáních, účast policisty pozorovatele. Tento policista se prokazuje pořadatelské službě případně příslušným služebním funkcionářům kartou s označením „delegát“ a pořadatel je povinen podle znění stejného článku Dohody mu umožnit volný průchod do všech veřejných

---

¹²⁹ FOTBALOVÁ ASOCIACE ČR. Dohoda o spolupráci k zajišťování bezpečnosti a pořádku při fotbalových utkáních [online]. 2013, s. 5 [cit. 2015-11-10]. Dostupné z WWW: <<http://nv.fotbal.cz/scripts/detail.php?id=176287&tmplid=1292>>.

prostor stadionu. Z rozhovorů s odpovědnými policisty výše uvedených organizačních článků vyplynulo, že termín spotter se jako mezinárodně srozumitelný výraz používá převážně při mezinárodních utkáních, na které určený policista z jednoho, či druhého jmenovaného útvaru vyjíždí. Spotteři na mezinárodních utkáních neplní jen funkci pouhého pozorovatele, ale na místě utkání se účastní jednání se zástupci bezpečnostního sboru hostitelské země a členů UEFA. Hlavním smyslem je předání maximálního množství informací o počtu a rizikosti příjezdějících diváků z Česka a jejich následný monitoring přímo v místě utkání. Kontaktním místem pro mezinárodní fotbalové asociace a policejní sbory jednotlivých zemí je Národní fotbalový informační bod (dále NFIP¹³⁰). V České republice je jeho správcem ÚSKPV.¹³¹ Centrum fotbalových informačních bodů celého světa je v Nizozemsku, které ale ne všem žadatelům o zřízení NFIP vyhoví. Podle sdělení ÚSKPV byla nizozemských ústředím opakovaně odmítnuta účast v systému NFIP Rusku. NFIP zajišťuje účast českých spotterů na mezinárodních zápasech a naopak žádá o účast spotterů-hostů prostřednictvím orgánů NFIP hostující země. Velmi důležitou roli hraje osobní znalost spotterů s fanoušky, resp. zástupci jejich radikálnějších skupin. Tato osobní znalost, spolu s poznatky získanými z prostředí fanoušků jinými operativními prostředky, umožňuje poměrně přesně stanovit rizikost každého jednotlivého utkání s podle toho přijmout adekvátní opatření. Po utkání spotter na svém útvaru vyhotoví úřední záznam, ve kterém provede celkovou analýzu utkání, která obsahuje dobu příchodu fanoušků obou klubů, odhadované počty, rizikové situace vzniklé před, během a po utkání, časy a místa nedovoleného použití pyrotechniky, místa potyček i drobných incidentů na stadionu, popis případného zákroku pořádkové policie, rozchodové trasy obou fanouškovských táborů. Potencionálně rizikové fragmenty utkání zaznamenává kamerou. Součástí vyhotoveného úředního záznamu jsou další (na tomto místě neuvedené) typy informací.

SKPV mimo uvedené také plní úkoly orgánu činného v trestním řízení a je připravena konat, pokud si to situace vyžádá a vyvstane podezření ze spáchání věcně příslušného trestného činu k vyšetřování. Kompetentní k prvotním úkonům je Stálá výjezdová skupina Obvodních ředitelství policie, případně Městských ředitelství či Územních odborů. Spáchané trestné činy v souvislosti s fotbalovými utkáními jsou v informačních systémech policie staticky sledované události.

---

¹³⁰ National Football Information Point, srov. kapitola 6.1.

¹³¹ V oficiálním znaku NFIP je fotbalový míč a dýka, jejíž špice směřuje k vlajce příslušného státu a která má tvar pětiúhelníku.

Analýza činnosti konkrétních složek policie i rozbor všech výše uvedených bezpečnostních prvků, jak sloužících k ochraně osoby policisty, tak o ochraně pořádku, bezpečnosti a majetku ukázal, že současný stav těchto věcí je zcela dostačující, v souladu s technologickými trendy a žádné slabé místo, nebo prostor pro vylepšení nebyly zjištěny. Shrnutím všeho zjištěného je na místě konstatovat, že policie je schopna za využití těchto prostředků všechny zájmové hodnoty ochránit a efektivně přispět k pocitu bezpečí, který je občanovi, v našem případě divákovi, nutno zajistit.

ZÁVĚR

Bakalářská práce poukazuje na obecnou škodlivost násilí mezi návštěvníky prvoligových fotbalových utkání v Česku a aktuálně používané formy a nástroje preventivní činnosti, na nichž se podílí největším podílem Policie ČR. Vedlejším cílem autora bylo ale i jeho vlastní prohloubení znalostí této problematiky, čehož bylo využitím odborné literatury i praktickými metodami dosaženo. Důkladnější poznání příčin násilí ve fotbale autorovi přispělo k erudovanější a rychlejší klasifikaci osob, které jsou realizovány pro jejich delikty spojené s diváctvím. Autor rovněž poukazuje na to, jak důležité je pochopení principu nevyprovokovaného násilí, které ve své podstatě znamená využití všech prostředků taktiky ze strany represivních orgánů, a samotný fyzický zásah považovat jako postup ultima ratio. Fotbalové chuligánství je projev zcela specifické společenské subkultury, kterou je třeba brát takovou, jaká je, a v rámci profesionality upřednostnit klientský přístup a pokud možno vytěsnit vnímání příslušníků této subkultury jako nepřátel, přestože jsou pořádkové policejní složky chuligánskými gangy považovány za nepřátele a někdy i rovnocenného soupeře. Cílem nemůže být potlačení úplně všech negativních projevů diváctví, protože tento ideální stav se nepodařilo navodit dosud nikomu. Kompromisem a konkrétním vstřícným gestem například může být krátkodobá tolerance hluku na veřejnosti, povolené krátkodobé uzavření ulic a mostů nebo dalších lokalit, a to z důvodu umožnění i neohlášených chuligánských průvodů, kterými je navenek (a spíše divadelně) demonstrována připravenost k měření sil a agrese. Část veřejnosti se tímto sice může cítit poněkud omezena, ale řízený monitoring pohybů masy lidí zdá se být nejlepším možným řešením. Umožnění společných demonstrativních verbálních projevů, spolu s fyzickým pohybem davu kupředu a bez bariér, může být kontrolovaným ventilem záporných a nežádoucích emocí, které by jinak přerostly v násilí. V zájmu udržitelnosti situace je vždy nutno ad hoc zvážit priority. Tiché pomnutí některých zásad pokojného shromažďování, odůvodněné možnými následky, je zcela moudré a na místě.

Faktografickým šetřením nebyly zjištěny systémové nedostatky v rámci bezpečnostních opatření a činnosti policie. Předpokládaná nebezpečí a rizika jsou zatím díky zpravodajské činnosti uvnitř policie včas predikována a nezanedbávána, díky čemuž lze na míru přizpůsobit síly a prostředky v podstatě každému utkání. Zachycený názor mezi ultras, týkající se preventivní a přehnané policejní demonstrace síly, by eventuálně mohlo být pro policii podnětem k zamyšlení. Obdobné vystupování policie navenek

v jiných zemích nebylo tématem této práce. Pokud se ale zakládá na pravdě tvrzení fanoušků v tom smyslu, že v zahraničí se pořádkové síly v klidovém stavu neprezentují jako „po zuby ozbrojené“, mohlo by se toto stát tématem pro budoucí diskuzi mezi autoritativními zástupci tvrdých jader a policií. V širší úvaze je ale nutno připustit teoretickou verzi, zda naopak policii vytykané chřestění zbraněmi nepůsobí v domácích podmínkách, byť relativně nízké návštěvnosti, jako velmi dobrý odrazující prvek, díky kterému se až na výjimky utkání obejdou bez závažnějších následků. Budiž tedy konstatováno, že Policie ČR, jako garant vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, je schopna za využití moderních technických zařízení a spolupráce všech jejích složek společnost ochránit před škodlivými následky projevů radikálního sportovního diváctví.

Na vzorku stadionu SK Slavia Praha byly detekovány nedostatky v prvcích ochrany diváka. Výrazně vážnou se jeví přítomnost ostrých hran na konstrukčních rámech a absence zábradlí na sestupných plochách mezi sektory. Jako nekomfortní a pořadatelům práci ztěžující lze označit nepřítomnost pevných nástupových retardérů, absenci kamer umístěných proti každému otočnému turniketu a nevytvořenou databázi nežádoucích osob. Jeden soukromoprávní zákaz vstupu na slávistický stadion je spíše symbolický a je na každém, aby si vytvořil úsudek, proč tomu tak je. Ministerstvo vnitra prostřednictvím Odboru bezpečnostní politiky vynakládá dostatečné úsilí, aby klubům metodicky pomohlo, a kluby se tak primárně mohly samy vypořádat s bezpečností na svých stadionech a zajistit si vytvořením bezpečného a vlídného prostředí vyšší návštěvnosti. V pořadí druhý Manuál pro fotbalové kluby (první, obrázkové vydání, vyšlo v r. 2008) jasně a srozumitelně poskytuje návod, jak se takovému požadovanému stavu alespoň přiblížit. Nabízí se však otázka, zda kluby nebojují v rámci skomírající návštěvnosti o každého návštěvníka (přestože potencionálního potíživce), spoléhaje přitom na přítomnost police na místě, která na každý požadavek pořadatelské služby promptně zareaguje a následně koná. Korektní je ale i naopak zmínit otázku finanční náročnosti na technické požadavky uvedené ve zmíněném manuálu. Jako jednu z variant ke zlepšení celkového ovzduší a vztahů klubů a jejich fanoušků lze spatřovat v jejich vzájemné intenzivnější komunikaci, případně cílené vytváření klubových promo kampaní proti násilí a chuligánství, do nichž by byli zapojeni samotní hráči, kteří jsou de facto jedinými autoritami, kteří jsou schopni pozitivně ovlivnit. Prostorem k tomu určeným by se mohly stát fanshopy nebo vnitřní prostory stadionů, které by sloužily k častějšímu setkávání hráčů s fanoušky všech diváckých kategorií.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie, analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Praha : Grada Publishing, a.s., 2009, 224 s. ISBN 978-80-247-2781-3.
1. GALLO, R., SEMANCO, E. Pohroma na Hrone. *Smena*. Bratislava : Slovenský Ústřední výbor Socialistického svazu mládeže. 1985, roč. 38, č. 148, s. 7.
2. HÖSCHL, C. Listy Cyrila Höschla. Fotbalem k vandalizmu. *Reflex*. Praha : Ringier Axel Springer CZ, a.s, 2014, č. 17, s. 68. ISSN 0862-6634.
3. HRÁCH, V. Chuligány nikdo nechce. *Československý sport*. Praha : Ústřední výbor ČSTV. 1985, roč. XXXIII, č. 167, s. 7.
4. CHARVÁT, J. *Současný politický extremismus a radikalismus*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007, 184 s. ISBN 978-80-7367-098-6.
5. KOVÁŘÍK, V. Střepy zlého snu. *Víkend Mladé fronty*. Praha : Ústřední výbor SSM. 1985, roč. XLI, č. 26, s. 2.
6. LEBEDA, D. *Úvod do problematiky extremismu. Příručka pro pedagogy*. Praha : Wolters Kluwer, a.s., 2013, 100 s. ISBN 978-80-7478-394-4.
7. LORENZ, K. *Takzvané zlo*. 1.vyd. Praha : Mladá fronta, 1992, 237 s. ISBN 80-204-0264-0.
8. MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. Brno : Barrister a Principal, 2003, 652 s. ISBN 80-86598-45-4, 652.
9. MAREŠ, M., SUCHÁNEK, M., SMOLÍK, J. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. 1. vyd. Brno : Centrum strategických studií, 2004, 181 s. ISBN 80-903333-0-3.
10. Mistr nováčka nepřekonal (*autor neuveden*). *Rudé právo*. Praha : Ústřední výbor KSČ. 1988, roč. 68, č. 187, s. 8. ISSN 0032-6559.
11. NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. Praha : Academia, 2009, 499 s. ISBN 978-80-200-1679-9.
12. SEKOT, A. *Úvod do sociální patologie*. Brno : Masarykova univerzita, 2010, 193 s. ISBN 978-80-210-5261-1.
13. SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu*. 1. vyd. Karlovy Vary : Zdeněk Plachý vydavatelství a nakladatelství, 2008, 280 s. ISBN 978-80-903556-3-7.

14. Stop vlajkonošům! V lize jen se smlouvami (*autor neuveden*). *Rudé právo*. Praha : Ústřední výbor KSČ. 1988, roč. 68, č. 193, s. 8. ISSN 0032-6559.
15. Vykročení s kaňkou (*autor neuveden*). *Rudé právo*. Praha : Ústřední výbor KSČ. 1988, roč. 68, č. 189, s. 8. ISSN 0032-6559.
16. Zásadní stanovisko výboru Sparty (*autor neuveden*). *Rudé právo*. Praha : Ústřední výbor KSČ. 1988, roč. 68, č. 188, s. 8. ISSN 0032-6559.

Elektronické zdroje

1. FOTBALOVÁ ASOCIACE ČR. Dohoda o spolupráci k zajišťování bezpečnosti a pořádku při fotbalových utkáních [online]. 11. 2. 2013, [cit. 2015-10-15]. Dostupné z WWW: <<http://nv.fotbal.cz/scripts/detail.php?id=176287&tmplid=1292>>.
2. FOTBALOVÁ ASOCIACE ČR. Projekt ligové stadiony [online]. 2015, [cit. 2015-10-12]. Dostupné z WWW: <<https://facr.fotbal.cz/soubory-ke-stazeni/a950>>.
3. *Kmeny*, Hoolligans. TV, ČT 2, 11. 3. 2015. Dostupné také z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10727240820-kmeny/214562260850012-hoolligans>>.
4. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. KRAJSKÉ ŘEDITELSTVÍ POLICIE HL. M. PRAHY. *Speciální pořádková jednotka*. [online]. © 2013 [cit. 2015-11-02]. Dostupné v síti intranet WWW: <http://10.92.76.56/web_apli/Reditel/ZR_up/spj/spj.htm>.
5. MINISTERSTVO VNITRA ČR. ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY. Manuál pro fotbalové kluby. Právní aspekty bezpečnosti na stadionech v souvislosti s řešením diváckého násilí. In *Ministerstvo vnitra představilo manuál pro fotbalové kluby* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2015 [cit. 2015-10-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-predstavilo-manual-pro-fotbalove-kluby.aspx>>.
6. MINISTERSTVO VNITRA ČR. ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY. *Zpráva o extremismu na území ČR v roce 2012* [online]. Praha, 2013 [cit. 2015-10-11], s. 23. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>>.

7. MINISTERSTVO VNITRA ČR. ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY. *Zpráva o extremismu na území ČR v roce 2013* [online]. Praha, 2014 [cit. 2015-10-11], s. 23. Dostupné z WWW: < <http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>>.
8. MINISTERSTVO VNITRA ČR. ODBOR BEZPEČNOSTNÍ POLITIKY. *Zpráva o extremismu na území ČR v roce 2014* [online]. Praha, 2015 [cit. 2015-10-11], s. 23. Dostupné z WWW: < <http://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO (ČESKOSLOVENSKO). Zákon č. 200 České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České a Slovenské federativní republiky*. 1990, částka 35, s. 810-827.
2. ČESKO. MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. Sdělení č. 118/1996 ze dne 30. dubna 1996. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1996, částka 37, s. 1404.
3. ČESKO. Zákon č. 106/1999 ze dne 11. května 1999 o svobodném přístupu k informacím ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 39, s. 2578-2582.
4. ČESKO. Zákon č. 101/2000 ze dne 4. dubna 2000 o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 32, s. 1521-1532.
5. ČESKO. Zákon č. 115/2001 ze dne 28. února 2001 o podpoře sportu, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2001, částka 47, s. 3010-3011.
6. ČESKO. Zákon č. 273/2008 ze dne 17. července 2008 o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 91, s. 4086-4155. ISSN 1211-1244.
7. ČESKO. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. Vyhláška č. 268/2009 ze dne 12. srpna 2009 o technických požadavcích na stavby. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2009, částka 81, s. 3702-3719. ISSN 1211-1244.
8. ČESKO. Zákon č. 40/2009 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 365-441. ISSN 1211-1244.

9. ČESKO. Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů Česká republika*. 2012, částka 33, s. 1026-1368. ISSN 1211-1244.
10. ČESKO. MAGISTRÁT HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY. RADA HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY. Nařízení č. 11/2014, kterým se nařizují obecné požadavky na využívání území a technické požadavky na stavby v hlavním městě Praze (pražské stavební předpisy) [online]. Praha, 2014, s. 1-54 [cit. 2015-10-06]. Dostupné z WWW: <http://www.praha.eu/file/1889858/narizeni_c._11.pdf>.
11. FRANCIE. Evropská konvence o diváckém násilí a neslušném chování při sportovních událostech a zvláště při fotbalových zápasech. Překlad do jazyka českého. Strasbourg, Rada Evropy, In *Divize publikací a dokumentů*, 1990, ISBN 92-871-079-3.

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- archívní materiály Archívu bezpečnostních složek, Oddělení archivních fondů MV ČSR, StB a Vojsk MV, Kanice, č. j. ABS 7252/2015 AKA, sp. zn. ABS-S 7251/2015 AKA
- situační zpráva MVŽP ČSR č. 222 ze dne 10. 8. 1988, o mimořádných událostech a některých trestných činech v ČSR za operační den 9. 8. 1988, č. j. SE-011/30-88
- pravomocně ukončený trestní spis Krajského soudu v Praze sp. zn. 7T5X/97
- pravomocně ukončený trestní spis Obvodního soudu pro Prahu 2, sp. zn. 2T1X5/85
- usnesení Krajského soudu v Plzni, č. j. 6To7X/89
- dozorový spis Okresní prokuratury Plzeň-město, sp. zn. 1Pv2X2/88
- zpráva Okresního státního zastupitelství Plzeň-město k žádosti o poskytnutí informace dle zákona č. 106/1999, č. j. SIN 4/2015
- materiály interních aktů řízení Policie ČR
- dodatek č. 1 k dohodě Policie ČR a Fotbalové asociace ČR o spolupráci k zajišťování bezpečnosti a pořádku při fotbalových utkáních, ze dne 30. 7. 2015.

- ČARNOGURSKÝ, T. *Divácké násilí v České republice: veřejně politický problém*. Praha, 2009. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, Katedra veřejné sociální politiky. Vedoucí diplomové práce : PhDr. Martin Cejp, CSc.
- DYTRICH, M. *Prorůstání krajně levicových a krajně pravicových skupin s tvrdým jádrem fanoušků fotbalových klubů Bohemians 1905, Slavia Praha a Sparta Praha*. Praha, 2014. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií. Vedoucí diplomové práce: Mgr. Jan Charvát, M.A., Ph.D.

SEZNAM ZKRATEK

ČKD	Československý Kolben Daněk
FAČR	Fotbalová asociace České republiky
GOS	Gang of Slavia
IPS	inženýrsko průmyslové stavby
IZS	Integrovaný záchranný systém
KŘP	Krajské ředitelství policie
KS SNB	Krajská správa Sboru národní bezpečnosti
LFA	Ligová fotbalová asociace
MMA	zápas smíšených bojových umění (Mixed Martial Arts)
MS SNB	Městská správa Sboru národní bezpečnosti
MS SPO	Městská správa Sboru požární ochrany
NFIP	Národní fotbalový bod (National football information point)
OS ZNB	Okresná správa Zboru národnej bezpečnosti
PAZS	protialkoholní záchytná stanice
PEX	pravicový extremismus
RaJ	Restaurace a jídelny
RP	Rudé právo
RWS	Red White Supportes
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování
SNB	Sbor národní bezpečnosti
SOOŽ	Sbor ozbrojené ochrany železnic
SPJ	Speciální pořádková jednotka
SVB	správa Veřejné bezpečnosti
ŠPO	Školní pohotovostní oddíl
ÚSKPV	Úřad služby kriminální policie a vyšetřování
VB	Veřejná bezpečnost
ŽO VB	Železniční oddělení Veřejné bezpečnosti